१७४

दर्ता नं.:४८/२०७६/७७

पुखां दय्क तकगु सम्पत्ति, भ्रीगु कला व संस्कृति

पिकाक-भक्तपुर नगरपालिका

ह्वदयौ

पुखां दय्क तकगु सम्पत्ति, भ्रीगु कला व संस्कृति

नेपाल संवत् ११४६ सिल्लाथ्व / २०८२ माघ १५ / 2026 Jan./ ल्या: १४८, दाँ:८

ख्वप नगरपालिकापाखं चाय्क: त:गु ख्वप अस्पतालयसं सि.टी. स्क्यान सेवा न्हयात

ख्वप नगरपालिकाया ग्वसालय 'राष्ट्रपति रनिङ् शिल्ड ' या उलेज्या
(२०८२ माघ २ गते)

सिन्धुली फिक्कल गाउँपालिकाया अध्यक्ष सुनुवार ख्वप नगरपालिकाय्
(२०८२ माघ १३ गते)

;Dkfbs|o

@)*@ df3 !%, c^b\s !&$, jif{*

निर्वाचनता बैचारिक संघर्ष काथं हछ्याय् मः

फागुन २१ गते प्रतिनिधि सभाया चुनाव जुयतांगु दः । फुक्क पार्टीतयसं थः थः गु दलया उम्मेदवारपिन्ता त्याकय्ता शहर, गां, फुक्कथासय् चुनावी प्रचारय् जुयोच्वंगु दः । थी थी दलतय्सं थःथःगु ऐजेन्दा ज्वङः जनताथाय् वानयगु व एजेण्डाया-लिधंसाय दलया उम्मेदवारतयता त्याकिगु निर्वाचन छगू प्रजातान्त्रिक अभ्यास खः । जनताता राजनैतिक रूपं सचेत याय्गु छगू मौका नं खः, निर्वाचन ।

मभिंगु पार्टीता बुकः, दण्ड बियगु व बांलागु पार्टीता त्याकः पुरस्कृत याय्गु दकलय बांलागु मौका नं निर्वाचन खः । निर्वाचनंय् जनतां अजगु मौकाता त्वः फिइके मज्यू । निर्वाचनय झिलिमिली क्यङः मखुगु खाँया आश्वासन न्यङः, मखुम्हा उम्मेदवार व पार्टीता त्याकसा ङादातक देश व जनतां दुःख सिई । जनतां मखुपुं मनूता त्याकः छ्वसा कन्हे मज्यूगु ज्यायाता धायो कुंखियगु व विरोधयाय्गु नैतिक अधिकारनपां ल्यनिमखु ।

२०४६ सालया जन आन्दोलन लिपा नेका व एमालें पालं पः देशय् शासन याता । २०६२/६३ या जन आन्दोलनलिपा माओवादी नं शासक जुल । व स्वंगू पार्टी देशय राजां कःगु ईया छुं ई त्वःतः ३५/३६ दा शासन याता । अथेनं जनताया जीवनय् छुं नं ह्यूपा मव । शासक दलया नेता, कार्यकर्तात जकः तःमि जुल । व्यापारी व पुँजीपतिवर्ग न्हियान्हिथं करोडपति व अरबपति जुला । देया कल कारखानात छगू छगू यायां ख्वखचा मूलं पुँजीपति तय्ता लःल्हाता । ल्यासे ल्याम्होपुं जुको खाडी मुलुकय् छ्वत अलय ब्वनामिपुं उच्चशिक्षा ब्वनयता नं विदेशय मवांसिं मगाक बिल । दाल (बुबः), जाकी, तरकारी फलफूल, ला थजगु कृषिजन्य वस्तु अलय् कापत थजगु मेमेगु फुक्क वस्तुत विदेशं न्याङः महसें मगाक बिला । दायँ १५ खर्बतका स्वयो अपः ब्यापार घाटा, २८ खर्ब स्वयो अपः देशता सार्वजनिक ऋणय् लुकुंबिकः देश थाहाँ हे वय मफैगु अवस्थाय् थ्यंक बिला । थुकिया फुक्क जिम्मेवारी शासक दलतय्सं काय्मः ।

भाद्र २३ व २४ गतेया ल्यासे ल्याम्होपिनिगु आन्दोलन न्ह्यागु हे नामं यागु जूसां व जनताय् मनय् लुकुंबिङः च्वंगु असन्तोषया लिच्वः खः धाय्मः । जनताकय् अपलं असन्तोष लिकुङः च्वंगु, अलय असन्तोष अपलं ङाङः वानय धुङानं शासक दलतय्सं उकिता ल्हवनय्गु काथंया छुं हे ज्या मया । ल्यासे ल्याम्होपिनिगु प्रदर्शनंया झ्वलय कार्यपालिका, व्यवस्थापिका व न्यायपालिका नपांया सलंसः सरकारी कार्यालयत मितयो नौ याङः बिला । देशया खर्बौंतका नोक्सान जुल । ७५/७६ म्हा स्वयो अपःया ज्यान वान । अःजुइगु निर्वाचन उकिया लिच्वः खः ।

निर्वाचन छगूकाथं घोषणापत्रया लडाई नं खः । थुकिया दथ्वी थी थी पार्टीत घोषणापत्र ज्वङः जनताया दथ्वी वानि । सचेत जनतातय्सं थ्वनं हाँ पटक पटक सरकारय् वांपुं दलतय्के थःकय् मौका दःबलय घोषणापत्र काथं ज्या मयागु खायँ न्ह्यसःत न्यनय् मः । जनताता धेबा इङः, भ्वेँ नकः, थी थी मखुगु, मफैगु लोभ क्यङः न्हपा त्याकः वांसां नं ज्या मसांपुं पार्टी व उम्मेदवारपिन्ता लिङः छ्वय्गु ई नं थ्वहे खः ।

अःया इलय खगु व मखुगु छखय लिइक स्वय फःपुं जनतात न्यायाधिश काथं कायमः । खःगुलिता खः, मखुगुलिता मखु धायो छुट्य याङः न्याय बियमफूसा हकनं ङादा दुःख सिई । उकीं जनतां शासक दलत, प्रतिपक्ष च्वङः इमानदार जुयो जनताया सेवा याइगु दलतय्ता व न्हूपुं धःपुं दल तयगु न्हपायाय्गु ज्या (पृष्ठभूमि) सिइकः बांलाकः थुइकः बांलापुं व योग्य व सक्षम उम्मेदवारपुं त्याकय्गु जनताया कर्तव्य व जिम्मेवारी खः ।

पिकाक-ख्वप नगरपालिका/सम्पादक-आशाकुमार चिकंबञ्जार, डेस्कटप-धन लक्ष्मी त्यात, आवरण सज्जा- रेणु ध्वजु,
थाकू- भक्तपुर अफसेट प्रिन्टर्स फोन ल्याः ०१-६६१३०४३, इ-मेल- khwopapau@gmail.com

गामय्या पौ

नारायण मान बिजुक्छैं 'रोहित' (हरिबहादुर श्रेष्ठ)

जियोम्हा पासा डाक्टर शर्मा न्हिया न्हिथंया लुमन्ति

न्हुँ दँया न्हपांगु पौ लाहातय लात । छिगु थेसिसया ज्या क्वचाल ध:गु खाँ न्यङ: जि तस्कं लयताया । एम.बी.बी.एस. पास याङ छिं छुं भातिजूसां जनताया सेवा याङ: दिल । जनताया अज अप: सेवा यायगु मतिं एम. एस. याय्गु छिगु बिच: तस्कं बांला झीगु देशय बांलाक उपचार याइपुं विशेषज्ञपुं नं अप हे मरुनि । आशा याय, छिगु अध्ययन क्वचालकीं छि हकनं जनताया दथ्वी सेवा याय्ता झाइ दक । जि नेदा हाँनिसें मकवानपुर स्वास्थ्य केन्द्रय ज्या साङ: च्वङा । थुगु जिल्लाया जनता इमानदार व मेहनती ख: अथेनं अपुं पित्या अलय ल्वचं न्हयाब्लें कयक जुयम: । पित्यापूं जनतां वास न्याङ: थगु उपचार याय् फैमखु । नेदा हाँनिसें जिं थुइका कि सामाजिक ल्वय ल्यंथानय मधुंक: शारीरिक ल्वययया उपचार घिसिलाई मखु । थ्व खाँ जिं धमनया परिवार व वया गांमय थ:गु मिखालं खाङागु व फयागु अनुभवं सिइका । उगु खाँ थुइकेता जिता शिक्षकपासा भण्डारीं अपलं ग्वाहाली याता । पासा भण्डारीजि नं वीरगञ्ज शिक्षण संस्थां स्नातक याय धुंक: थ्वहे जिल्लाय् छम्हा शिक्षक जुयो ज्या साङ: च्वंगु द: । धमनया गामल्यातय्गु दु:ख नं धमनया परिवार नपां हे ज्व: ला ।

२०३० असारया महिनाय, सर्गतय हाकु सुपायँचाँ तपुयो त:गु, भुलुभुलु सासिव वयो च्वंगु, छखय पडस खुसी कलकल स: वयक न्हयाङ च्वंगु द: । ख्वातय्-ख्वातय व फाँतय् प्वाथलय् प्वाचा बुयोवयो च्वंगु खानय् द: । बुइँ सिलिसिली नाखं नं जाय धुंकल । गुकीं अ: वापिज्या त्यल धायगु नं क्यं । गरिब किसानतय्सं मथां वापिज्या धुंक, मथां सामादुकाय्गु आशा याङ: च्वन । नारायणी अञ्चलया मकवानपुर जिल्लाय् फापरवारी धाय्गु गां छगु द: । उगु गामय धमन नांया छगू चिच्याह्रांगु गरिव दनुव (दनुवार) परिवारया दुज: पुं नं वालय जिलकिं वालयो थ:गु थीथी म:च: गु आवश्यकतात पू वांकय्गु म्हागस खाँ खां बुइँ ज्या साङ: च्वना । वापिज्याया ईलय गुम्हासिं बुँपाल, माथां पुइक:, गुम्हासिं प्वाचा पुयो, गुम्हासिं स. हवल, गुम्हासिं कूज्या याङ: गुम्हासिं वापियगु ज्या याङ: च्वना । व: वयो च्वंगु द: । अथेनं कुयता कुसा मरु । कन्हेया दिन बांलाकय्गु मतिं म्हाछिं फूचाय्क फक्व ब: पिकायो वालं दायक: अमिसं ज्या साङ: च्वना । मेहनतया फल साक्क नय दैगु मति तयो अमिसं वापिज्या सिधयकल ।

ई न्हयाङ: वान । बुलुहुँ बुई वाचा वाउँसे च्वङ: वल । वाचा नपां बुइँ घायँनं बुयो वल । गामयया फुक्क गरिब किसानत नपां लाताब्वलां धमन परिवारं नं मातु ल्यय्गु ज्या सिधयकल । तुकाय्गु ई वल । मेपुं बुँ ज्यामितय् थें धमनया परिवारं नं थाकु अ: पु मधसें कन्हेया दिन बांलाइगु मति ज्या साङागुया फल नय्गु म्हागस खाँ खां तुकाज्या नं सिधयकल । ई काथं गुब्लें लिभ: त्वल गुब्लें व: वल । व:, फय, लिभ:, बांलागुलिं वा बुँनं बांलाङ हे वल । बुँई नाखं जायो च्वंगुलिं हकनं छक तु कायो वामा थियगु ज्या किसानत नपां मिलय जुयो यात ।

बुलुहुँ ई नपां, दिन अलय लच्छी नेला यायां तला नं फुत । बुइँ वा त्वयो वागुजि कयो वल । न्हपा फुक्क वाउँसे च्वंगु बूँ अ: वा त्वयो वागुजी क्वछु स्यलिं फाँट हे म्हसुसे च्वङ: वल । बुलुहुँ वा पाकय् जुयो वल । उगु दायँ वाबुँ बांलासेलिं धमनं सन्तोषया सास ल्हाङ: जालय लाहातयो म्हागस खाँ खां बुँई चाचाहिल स्वयो जुल । प्वाजाय्क जाकिया जा नय दैगु आशां धमनया काय् म्हयाय्पुं लयतातां प्याखं ल्हूयो जुल । धमनया जाहान कान्छीया मनय् नं त:न्हूँ हाँ निसें मनय् लिकुंक: त:गु इच्छा व म:गु वस्तुत ह:नय दाँवल । धमनया ख्वालय् लयताया चिं खानय् द: । वया नुग:दुनय थ: जहान मचाखाचापिनिगु मनया खाँ फुक्क पूवांकय्गु मतिततं मुसुमुसु न्हयल: च्वन ।

मंसिरया महिना, सर्गतय् सुपायँ छक्व नेक्व फाटफुट खानय् द: । बुलुहुँ उखय

थुखय् चाहिल: च्वंगु सुपायँ चखुंबखुंत लयतातां सर्गतय ब्वयो जूगु, सिरिसिरि फय वयो च्वंगु द: गुकिं वागुजि फिरिफिरि साङ: च्वंगु स्वयबलय् लकस तस्कं बांला । धमन व वया जहान कान्छी च:ति हु हुं वा लयो च्वना । कायम्ह्याय्पिसं नं थमनं फयागु ज्या याङ: ग्वाहाली बियो च्वना । मेपुं किसानत नं लयतातां थ: थ: गु बुइँ वा लयो च्वना । फुक्कसिया ख्वालय् सन्तोष व लसातां ज: । इलय ब्यलय् लसताया रंग पिज्वयो न्ह्यल च्वंगु द: । थमनं मेहनत याङ: पिङागु असार, मंसिरं लय दयो अ: यां सुखं नय दैगु आशां चाकलीं लकस लयतायो च्वंगु खानय् द: । धमनं थ:गु बुई वालय धुंकल । फुक्क वा ब्व छथाय् खल्हँ पाँचिनय यंकल । दाइँ यात वा मुन । वा द्वँ स्व ूवं धमन मनं मनं तस्कं लयताल ।

उब्ले हे लाक जमिनदार बखतबहादुर वा द:थाय् खल्हँ थ्यंकवल । व सुथाय निसें गुब्लें उखय बुइँ, गुब्लें थुखय बुई फां ना त्वंथें त्वङ: जुइगु बानीयाय्म्हा अलय बाली उठय्यायां, भरिया व ज्यामी तय्ता वा भारी कुबिइक: छ्वयो च्वना । जमिनदार बखतबहादुरं थ:पुं ज्यामितय्ता धमनया वाद्व बच्छी यो धाल । वाद्व बाद्व यात । जमिनदारं ध: थें वाद्व बाद्व ज्वङ, ज्यामित वान । जमिनदार मेगु हे खल्हँ वा उठययो वान ।

धमनं हिच:ति हायक: दशकर्म याङ: कमय यागुलि वा बच्छी जक दता । अ: वं इलयब्यलय मेमेपु साहुतय्के नं थिंक:, लिपा बिय धायो त्याय्कायो ह:गु द: । वालय खुंनुं हे फुक्क सिता साहू पुलय्गु धमनं कबुल यागु ख: । वा लैगु दिन सियवं फुक्क साहुत न्हपा हे खल्हँ थ्यंक: वयो च्वंगु जुल । जमिनदारं यंकानिं ल्यं द:गु वा द्वँया चाकली बियम:पुं साहु त फाँड्याहा व बोराज्वङ च्वङ: च्वन । ल्याखाखां व साहुतयसं थ:गु फाँ दयाहाँ वा दा दां थ:थ:गु बोराय थाङ च्वन । धमनया नुग: हिइसे च्वङ: झ्यातुयो वल । थ:गु मेहनतया फल नय्दैगु वयागु फुक्क म्हागस, इच्छा व आशा जमिनदार व साहूतयगु बोराय् स्वथाङ: यंकल । साहुतयसं थ: यत्थें जुसे जुसे तयो दाङ : कसेलिं धमन सिमां कुतँ वम्हा थें जुल । दु:खत मनयसं तयो धाल –'मखु साहु जुपुं बांलाक दाङ: जक कायो दिसँ ।' साहुतय्सं धमनंया दु:खया पुकार छायन्यनि दक । अमिसंयां सीम्हासिया म्हायँ गिद्धं क्वाङ: चिचित्याङ न: थें धमनया वाद्वया चाकलीं च्वङ: वा दाङ च्वन । धमनं स्वजक स्वयो च्वन । खल्हँ वा छग: हेमत । फुक्क वा साहुतय्गु बोराय् थान । धमनया मिखालं छुं हे मखान । वयागु मिखालं ख्वबी ब: ब: वल ।

वा थानय धुंक आफूतारे दनुवार साहुं धाल–'स्वसा धमन प्यमुरी म:गुलि न्यमुरी तिनि काया, नेमुरी काय हे बाकी द: नि ।' आफुतारे दनुवार साहु वा कुबिइक वाङ: हे छ्वत । त: ह्रिम्हा डमरे साहूं थ:पुं भरियाता, वा कुबिइक कुविकं धाल–' स्व धमन खुमुरी म: गुली न्हय:फा जक काया ङय्फ काय् मनि ।' हरि गोबिन्द साहूं नं ल्यंद:गु वा फुक्क थाङ: धाल – धमन स्व जिं छंकय् ङामुरी काय म:गुलि नेमुरी तिनि काया स्वमुरी बाकी हे द:नि ।' जमिनदार साहुतय्सं वा यंकय्गु धमनं टुलुटुलु स्वयो जक च्जन । धमनया मचाखाचां वया जहानता दथ्वी तयो न्यङ: च्वन – ' अमा झीसं पिङ: सयकागु वा ग्व ? झीसं लयागु वा ग्व ? जिमिता छछाक हे जा नकय्गु मखुला ?' धमनया जहानं थ: मचा खाचापिन्ता छुं हे धाय मफूत । धमनया मचातय्सं वया मांया परासी, लाहा ज्वङ : वहे जक न्ह्यस: थाङ: च्वन ।

ख्वपया छम्हा नेव: कुम्ह दाजु नं थमनं बियागु चा भाला भाजं व धपचाय्गु धेबा कायता धमनथाय् वांगु ख: । आनाया फुक्क पह स्व स्वं छुयाय छुयाय जुल । कुम्ह दाजु नं मेहनत याङ: हे नैम्हा वं नं बुं याङ: त:गु द: । व:नं साहुतय्गु व जमिनदार पिनिगु व्यवहार गथे जुइ धाय्गु बांलाक थु । अथेनं पलख सुंक: च्वङ: ल्याहाँ वानयगु मतिं सहानुभूति प्वंक: धाल–धमन दाजु, जि वानयक, दिसँ न्हयँ ।' धमनं ख्वबी हु हुं धाल – स्वयो दिसँ साहुजु, छिता छिगु सामानया मू बियदक हे स:तागुख: । छिं खाँ हे खान । अ: जिं छिगु सामानया मू आक्वें पुलय, जिं बेइमान याय् मखु ।' कुम्ह दाजु धमनया उगु अवस्था स्वस्वं मिखालय ख्वबीतयो आनानं ल्याहाँ वान । कान्छी दु:खं ज:गु मिखालं सहानुभूतिं जायक: थ: मिजं ता स्वत । धमनं थ: जाहानता ख्वखना सलं धाल– 'कान्छी ख्वय मते, ख्वयां छु जुइगु ? 'कान्छी ख्वख्वं हे धाल– 'मचातय्ता थौं बहनी छु नकय्गू ?" धमनं साहसपिकायो मतिनाया सलं धाल – छुं छुं उपाययां याय् माली झीसं हरेश चाय् मज्यू । मचाखाचात ब्वलांक्य मनि ।' थ: मिजंया खाँ न्यङ: कान्छीता झन ख्वय म:सिवल । मेहनतयाइम्हा, हारे मचाइम्हा, अलय माया याइम्हा मिजं दयानं थापाच दु:ख गय जुला दक वयागु मनय् न्हयाब्लें न्हयस: दाङ: च्वनिगु । मचाखाचातय्सं हकनं न्यन– 'अमा ! नय पित्यात ।' कान्छी नं ता: हाक झसुक तयो थ, कान्छीम्हा म्ह्यायता मुलय तल कान्छीम्हा म्ह्याय नं मांया ख्वबीं ज:गु मिखा स्वयो मिखालय ख्वबी हूइक: मचा भासं न्यन–'अमा ! छाय् ख्वयागु ? पित्या व मांया ख्वबी स्वस्वं म्ह्याय् नं ख्वयो हल । कान्छी नं म्ह्याय्या कपालय उसिउसियायां धाल–ख्वय मते बुता अब्वां जा थुयता जाकी ज्वङ: वै ।' म्ह्याय नं ख्वख्वं न्यन –अमा ! छाय् ख्वयागु ?' परासी च्वतं ख्वबी हु हुं मामं धाल–'ग्व बुता अमा ख्वयागु हे मरुनि ।' कान्छीं म्ह्यायता माया याङ: स्वताक्क धयपुत ।

कथहं .....

मौलिकता ल्यंक: म्वाक: तयता स्थानीय जनताया ग्वाहालीं ज्या याय्म:

नगर प्रमुख सुनिल प्रजापति

ख्वप नगरपालिकापाखं चाय्क: तयागु ख्वप इन्जिनियरिङ कलेज व ख्वप अफ इन्जिनियरिङया मंक: ग्वसालय अन्तरराष्ट्रिय सम्मेलन याय द: गुलिं जिपुं तस्कं लयताया। भ्वखा ब्वइगु अपलं सम्भावना द:गु नेप: देशय भ्वखा ब्वय धुंकया स्यं, ल्हवं व दानय्गु ज्याया लागिं नीति निर्माण याय्ता थुगु सम्मेलनं बांलागु ग्वाहाली याइगु आशा याय्।

नेपालय २०७२ सालया त: भ्वखा ब्व:गु नं हिदा दत। व दिन लुमांसे वइबलय अ: तक नं मनू म्हा पिइक: हैगु। वैशाख १२ गतेया उगु तस्कं ग्यापुगु त: भ्वखाचां देया फुक्क धाय्थें संरचनात थुङ: स्यंक: बिल। गोर्खा केन्द्र बिन्दु जुयो ब्वगु ७.८ रेक्टर स्केलया व तस्कं ग्यापुगु भ्वखाचां नेपालय गुद्वम्हा स्वयो अपलं मनूत स्याङ: ब्यूगु अलय् नीनेद्व स्वयो अप: घाइटे जूगु व सलंस मनूत बेपत्ता जूगु ल्याखं क्यङ: त:गु द:। दे ङांक: ७४ द्व स्वयो अप: छँ त थुङ: ब्यूगु , ७ लाख ७४ हजार छँत स्यंक: ब्यूगु नं ल्याखय् द:।

उगु भ्वखाचां बांमलाक स्यंक: ब्यूगु हिंप्यंगू जिल्ला मध्ये ख्वप दे नं छगु ख:। ख्वप जिल्लाया प्यंगू पालिका मध्ये ख्वप नगरपालिका दुनयजक स्यंक: व थुङ: हे ब्यूगु मध्ये च्याद्वखा छँ व १२० गू स्वयो अप: सम्पदात स्यंक: थुङ: ब्यूगु ख:। विश्व सम्पदाया लागाय् लागू ख्वपया लाय्कु व त: माह्रीया ङातापोल्हँ, वत्सला देग:, पशुपतिनाथ (यक्षश्वर) देग:, सिलु (फसि) देग: थजगु नपां अपलं देग: त: स्यंक: थुङ ब्यूगु ख:। २०७४ सालय जिपुं न्ह:पां निर्वाचित जुया बलय ख्वपदे त: भ्वखाचां याङ: क्षतविक्षत अवस्थाय जुयो च्वंगु ख:। द्वलंद्व जनतात टहराय च्वङ: कष्टपूर्ण जीवन हाङ: च्वंगु ख:। नगर न्हपा थें च्वंक: दानय्गु व ल्हवनय-कानय व याय्ता तह्रांगु हे पंग: थें जुयो च्वंगु ख:। व ल्हवनय् कानय् व दानय्ता विदेशीतयसं नं मति मत:गु मखु जिमिसं थ:गु हे स्रोत, साधन व जनशक्ति छ्यल ल्हवनय् कानय्या ज्या हज्याकय्गु खाँ क्व: छिङ: वहे काथं ज्या नं हज्याका।

त: भ्वखाचा लिपा नेपाल सरकार व जर्मन सरकारया दथ्वी ख्वपया सम्पदा ल्हवनय कानय् व दानय्ता १ करोड युरो (१ अर्ब २० करोड तका दां) अनुदान सहयोगया सम्झौता जुगु ख:। थानाया न्ह्यलुवापुं व जनप्रतिनिधिपुं च्वङ: ब्याक्क छलफल याङ: झीसं विदेशी तय्के ग्वाहाली मकसे हे ख्वपया सम्पदात ल्हवनय-कानय व दानय्गु नीति काया। अ: वयो व नीति सही सावित जूगु द:। ख्वपया जनतां गर्व याय् द:गु जुल। उगु इलय् ध:सा व निर्णय चुनौती पूर्ण जुल। उगु इलय् ख्वप इन्जिनियरिङ कलेज व ख्वप कलेज अफ इन्जिनियरिङ हे जिमिता आँट व साहस ब्यूगु क्वातुगु लिधंसा जुगु ख:।

ख्वप नगरपालिकापाखं चायकगु इन्जिनियरिङ कलेज तय्गु प्राविधिक ग्वाहालीखय् जनतानपां मिलय जुयो ल्हवनय-कानय्गु ज्या जुल। त: भ्वखाचां स्यंक: थुङ: ब्यूगु धन जनया क्षति, चिन्ता दु:ख या उगु इलय प्राचीन नगरया मौलिकता लिताहय्गु अवसरय हिल: वान। थौंया सम्पदा ल्यंक:, म्वाक:, भिंक: त:गु म्हासिइका नपांया ख्वप दे उकिया लिच्व ख:।

ल्हवनय कानय् ज्याखय् नगरपालिकां थ:गु स्रोत साधन व सीपत अपलं छ्यलय्गु नीतिता ब: बिल। भूकम्प प्रतिरोधी डिजाइन व मायदण्डत ग्यसुलाक

लागु याता (परम्परागत) झीगु थ:गु पहलं हे छँ दानिपिन्ता नं आर्थिक अनुदानया ब्यवस्था यात । थुकीं ख्वप नगरया थ:गु पह: ल्यंक: म्वाक: तय्ता ग्वाहाली जुल ।

छगू छगू संरचना सिमेन्टिंहे काक: दयके म:गु सरकारी मापदण्डं याङ: ल्हवनय् कानय्गु ज्याखय् अपलं समस्या फय माल । उकीं छखय थ:गु पह: ल्यंक: तय्ता मछिन ध:सा स्थानीय स्रोत-साधन छ्यलय मखान । अपा, चा, व सिँ तयो निजी छँत दानय्गु व सम्पदा ल्यंक: म्वाक: तय्गुया मापदण्ड मदय्कगु हे समस्याया मू कारण ख: । चां काक: अपां दाङ: छँ दानिपुं निजी छँ थुव: तय्ता पून: निर्माण प्राधिकरणं अनुदान मबिल । गुकीं अपलं गरिब परिवारत सरकारी अनुदान काय मखांगु जुल ।

ख्वप नगरपालिकां थ:गु पह: मौलिकता ल्यंक: तयता स्थानीय जनताया ग्वाहालीखय् २०७२ सालया त: भ्वखाचां स्यंक: थुङ: ब्यूगु व मेमेगु याङ: १७१ गू सम्पदात ल्हवनय् कानय् व दानयुगु ज्या क्वचायके धुंकलसा हिं न्हयगू- च्यागू सम्पदात ल्हवनय्- कानय व दानयगु ज्या जुयो च्वंगु द: । निजी छँत नं छुं छुं प्राविधिक समस्या द:गु बाहेकं दानय् धुंकगु द: ।

सम्पदा ल्हवनय-कानय व दानयगु ज्या ठेक्कां याकय् मज्यू धाय्गुलि जिपुं कस्सेजुयो हज्याङ: च्वङागु द: । सम्पदाया ऐतिहासिक, सांस्कृतिक व धार्मिक महत्व मथुपिसं उकिया धात्थेंगु पह: मौलिकता ल्यंक: ज्या याय फै मखु । थुगु खाँ संघ, प्रदेश व स्थानीय सरकार व प्राविधिकपुं सचेत जुयम: ।

इलय व्यलय ल्हवङ: बिच: याङ: च्वंगु छँ, सम्पदात उलि स्यंकय् मफूगु जिमिकय् अनुभव द: । प्राविधिकपिसं स्थानीय स्रोत साधनत छ्यलय् जिइक: राष्ट्रिय पुन:निर्माण मापदण्ड दयकेता घ्वाङ: च्वनय मँ । छम्हा छम्हा नागरिकपिन्ता भ्वखा ब्वइगु खायँ सचेत याय्ता ब्वनय्कुथि व कलेजया पाठ्यक्रमय नपां भ्वखाब्वइगु विषय दुतिनय् म: ।

दकलय् लिपा भ्वखा ब्वइगु प्रकृतिया नियम ख: । हलिमयया थी थी देशय् इलय-ब्यलय् त: त: ह्रांगु त: भ्वखा ब्वयो च्वंगु द: । नेप: देशय् २०८१ सालय नं जाजरकोटय् केन्द्रविन्दु जुयो त: भ्वखा ब्व:गु ख: । उकिं नं अपलं धनजनया क्षति जुल । भ्वखा मब्वयकेगु व उकिता पानय्गु अ:तक छुं नं प्रविधि दय्के मफूनि । त: त: ह्रांक भ्वखा ब्वसां नं मानवीय व भौतिक क्षति ध:सा म्हवचा याय फ: । व प्राविधिकपिनिगु लाहातय् द: । थुगु सम्मेलनं अपलं छलफल याङ: त: भ्वखाचां अपलं स्यंकय् थुय मफैगु दांकय्ता राष्ट्रिय नीति निर्माणय् ग्वाहाली जुइगु निष्कर्ष पिकाइगु आशा याय् ।

(ख्वप नगरपालिकापाखं चाय्क: त:गु ख्वप इन्जिनियरिङ कलेज व ख्वप कलेज अफ इन्जिनियरिङ्या मंक: ग्वसालय नेन्हूया 'भूकम्प विज्ञान व विपद लिपाया पूनर्निमाण' या खायँ जुगु अन्तरराष्ट्रिय सम्मेलनय् सोमवार नगर प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं बियो द्यूगु न्वचुया भाय हिला सं.)

विश्वविद्यालयत अनुसन्धान केन्द्रीत जुयम:

प्रमुख सुनिल प्रजापति

ख्वप नगरपालिकापाखं चाय्क: त:गु ख्वप इन्जिनियरिङ कलेज व ख्वप कलेज अफ इन्जिनियरिङ कलेजया मंक: ग्वसालय जुगु 'भूकम्प लिपाया पुन: निर्माण' या विषयलय जूगु थुगु अन्तरराष्ट्रिय सम्मेलन त:जिक क्वच:गुलिं लयता प्वंकसे सम्मेलन त:जिक हानयता ग्वाहाली याङ:द्यूपुं स्वदेश व विदेशं भ:पुं प्राध्यापक, ब्वतिकायो दयूपुं सकलें पासापिन्ता नेगूंतुं कलेज व्यवस्थापन समितिपाखं दुनुगलंनिसें लसहांसे भिन्तुना देछायो च्वङा ।

नाचगानया राजधानी म्वाङ: च्वंगु संग्रहालय व सांस्कृतिक नगरकाथं हलिमय नां दांक: वयो च्वंगु थुगु ख्वप नगरपालिका देयाय् हे दकलय चिच्याक्वगु नगरपालिका ख: । ब्याल्याखं चिच्याक्वसां मूर्त अमूर्त सम्पदाया तस्कं त:मिगु अलय सांस्कृतिक, पुरातात्विक व ऐतिहासिक काथं देयाय हे महत्वं ज:गु नगर ख: । विश्व सम्पदाया धल:खय नां ज:गू ख्वपया लायकु, त: माह्री नपां ङयङापा झ्यो दरबार, ङातापोल्हँ, लुँध्वाका थानाया हलिमय नां ज:गु सम्पदात ख: । ख्वप नगरपालिका थानाया छगू छगू मूर्त व अमूर्त सम्पदात ल्यंक:, म्वाक:, भिंक: ख्वप देता पर्यटकपुं छक मवसें मगागू गन्तव्य स्थल काथं हज्याक: यंक: च्वंगु द: ।

शिशु स्याहारनिसें उच्चशिक्षा बिइगु कलेजतक चाय्क: वगु ख्वप नगरपालिका देया छगू जकपालिका ख: । वडावडाय् शिशुस्याहार केन्द्र निसें नेगू इन्जिनियरिङ कलेजनपां न्हयगू उच्च शिक्षा बिइगु कलेज न्ह्याक वगु द: । नगरपालिकाया स्वामित्वखय् चाय्क: त:गु थुगु शैक्षिक संस्थाखय् न्हयद्वस्वयो अप:ब्वनामिपुं थी थी विषयलय ब्वँ वयो च्वंगू द: ।

जिमिसं विश्वविद्यालयत अनुसन्धानय् केन्द्रीत जुयम: धायो वयागु ख: । नगरपालिकापाखं चायक: त:गु कलेजय थीथी अनुसन्धानय् ज्यात याङ: दायँ दायँ पतिकं राष्ट्रिय समिलन व नेदाया छक थीथी बिषयलय अन्तरराष्ट्रिय सम्मेलन नं याङ: वयागु द: । भूकम्प लिपाया पुन: निर्माण सम्बन्धी अन्तरराष्ट्रिय सम्मेलन नं उकिया कथहं ख: । थजगु सम्मेलनपाखं हलिमय्या थी थी देतयसं क:गु ज्ञान व यागु प्रगति भ्रीपुं प्राध्यापक व अनुसन्धान याइपिसं नं कायगु मौका दै । थजगु सम्मेलन जिमिसं मदिक्क हछ्याङ यंकय् ।

जिमिगु कलेजं ज्ञानया लाँपु त:व्याक यंकय्गु कुत: याङ: च्वंगु द: । अनुसन्धानंजक अथे याय् फैगु जिमिगु विश्वास ख: । ख्वप नगरपालिकापाखं चाय्क त:गु फुक्क कलेजया प्राध्यापक पिन्ता अनुसन्धान ज्याखय् हज्यायता घ्वासा बियो च्वङा । अनुसन्धानय हज्यागु देशजक हलिमय विकासया लाँपुइ हज्यागु भ्रीसं खाङ: च्वङा ।

जिमिसं फुक्क कलेजत क: घाङ: विश्वविद्यालय चाय्केगु कुत: याङ: च्वङा । थी थी प्राविधिक खाँ खं याङ: जिमिसं उगु ज्या तप्यंकय् मफयानि । नेप:दे थजगु विकासोन्मुख देशय नगरपालिकापाखं हे चिच्चाह्रांगु विशिष्टकृत विश्व विद्यालयत चायके म:गु मति जिमिसं तया । उकिं हे जिमिसं विश्वविद्यालय चाय्केता प्रक्रिया हछ्याङ च्वङा । सरकारं स्वीकृत ब्यूसा ख्वप विश्वविद्यालय छगू मौलिक विशेषतां ज:गु अनुसन्धान केन्द्रीत विश्वविद्यालय जुई ।

दकलय लिपा, सम्मेलनया निष्कर्ष भूकम्प सम्बन्धी मापदण्ड दयकेगुलि ज्या लगय जुइगु विश्वास याङा । ख्वप नगरपालिकां उखयपाखय बिच: याहे याई । जिमिगु पाखं नीति दयकिथाय्तक थ्यंकय्गु विश्वास नं बियो च्वङा । जिमिपुं ब्वङाय् नेन्हूतक ख्वपय च्वङ: दिल । जिमिगु व्यवस्थापनय् छुं गनां मच: मगागु द:सा वैगु दिनय ल्हवङ भिंक: यंकय । वैगु ज्या झ्वलय नं थथे हे मनं तुङ: ब्वति कायो दिइगु विश्वास व आशा यासे विदा फ्वनय् ।

(ख्वप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं ख्वप इन्जिनियरिङ कलेज व कलेज अफ इन्जिनियरिङ्या मंक: ग्वसालय जुगु नेन्हूया 'भूकम्प विज्ञान व विपद लिपाया पुन: निर्माण' सम्बन्धी प्यकगु अन्तरराष्ट्रिय सम्मेलनय तयो द्यूगु न्वचुया भाय हिला सं.)

कमैया मुक्ति लाकी मोहियानी हक मबियगु जः

विवेक

नेपालय कमैया मुक्ति जूगु नीङादा दत अथेनं कमैया तय्गु जीवनय् आर्थिक सांस्कृतिक व राजनैतिक रूपं छूं काथं हे ह्यूपा वगु खानय् मरुनि । उब्लेया प्रधानमन्त्री शेर बहादुर देउवा न्ह्यलुवाया सरकारं संसदपाखं कमैया मुक्ति यागु खः । उगु इलय गुलिं मनूत लयताला । अलय नेपाल मजदुर किसान पार्टी कमैया मुक्तिया उगु घोषणाता कायो 'कमैयामुक्ति तःह्रांगु जः' जुगु खाँ धःगु खः । गुलिनं थःता सचेत नागरिक दाबी यापिसं नं नेपाल मजदुर किसान पार्टीयाय्गु उगु बिचः याता कायो थीथी नकारात्मक खाँत पीमज्वयकगु मखु ।

नीङादाया ई या लिच्वः लिफ्यङः स्वयगु खःसा कमैया मुक्ति धात्थें छगू जः जुगु सियद । कमैया परिवारत जमिनदारया छँ च्वङः अमिगू बुँज्या याई । अपुं फुक्क जोताहा खः । जोताहा त म्ह्वँ खः । उब्लेया भूमिसम्बन्धी ऐनखय जग्गा धनीया जग्गा दाच्छितक मुख्यबाली कमय यातकीं व म्ह्वँ जुइगु ब्यवस्था दः । बाँके, बर्दिया, कैलाली, कञ्चनपुर व दाङय् च्वंपुं व द्वलंद्व कमैयात जोताहा खः । अपुं म्ह्वँ हक कायगु हक दःपुं मनूत खः । राजनैतक रुपं अपुं ग्वाथु खः सा मोहियानी हकया माग याइगु खः अलय् जग्गा धनीपिसं मोहियानी हक मब्यूसें मगाइगु खः ।

नेका, एमाले व राप्रपाया नेतात अपलं जमिनदार वर्ग याय्पुं हे खः । अमिसं जोताहा किसानतय्ता मोहियानी हक बिय मंदपुं मखु । मोहियानीहक खय धुंकः कानुन बमोजिम बाली पूसा गाइगु, अलय जग्गाय् प्यब्वय छब्व हक कायम जुइगु खः । लिपा किसान आन्दोलन हज्याङानिं म्ह्वें व बुथुता बच्छी बच्छी जग्गाया स्वामित्व दैगु कानूनी बन्दोवस्त याता वनं लिपाया संशोधनं द्वैध-स्वामित्वया अन्त्यया नामय न्ह्याक्व हे बुँ याम्हा जूसां मोहियानी हक कायम याय मफैगु व्यवस्था यात । अःयाय् भूमि सम्बन्धी ऐनय् मोहियानी हक कायम जुइगु व्यवस्था हे लिकायो छ्वत ।

२०२१ सालय् दकलय न्हःपां नेपाल भूमिसुधार व्यवस्था लागू जुयवं दकलय बांलाक भूमिसुधार लागू जुगु जिल्ला भक्तपुर व दाङः खः । सोझासिधा किसानत जामिनदार वा बुथु नपां ग्याइगु किसान तयसं थमनं हे मोही हक नां च्वकय् फैगु थाय् मरु । उगु इलय् नेपाल मजदुर किसान पार्टीया न्ह्यलुवापिसं किसानतय्गु बुई बुई वाङ, किसनातय्गु नां मोही महलय् तकय्ता ग्वाहाली याता । ख्वपया अपलं किसानतयगु मोहियानी हक सुरक्षित जुगु दः । ख्वपया किसानतय्गु जीवनस्तरय् ह्यूपा वगुया छगू ज्या मोहियानी हक सुरक्षित जुगु नं खः । थुकिया खायँ त्री बी मानवशास्त्र केन्द्रीय विभागया प्रा.डा. सुरेश ढकालं च्वयो दिला - 'ख्वपय नेमकिपाया कार्यकर्तापिसं नापी वगु इलय् आना हे च्वङः म्ह्वँ या नां च्वकला । म्ह्वँ तय्गु छँ छँ वाङः अमिता सचेत याता । भूमिसं मोहीया हक दयके बिला ।

पिनय नं स्वयंवलय कमैयातयता मुक्तयाथें च्वंसां नं व कमैयातय्ता मोहियानी हक मबिइकेगु जः खः । कमैयातय्सं न जग्गा कायफता न अमिता ज्या हे बिला । अपुं अः तकनं बिचल्ली अवस्थाय् दः । पश्चिमया जिल्ला मुक्त कमैया धायो घोषणा यापुं स्वीनेद्व स्वयो अपः दःगु ल्या खं क्यं । सरकारं कमैयायतय्गु लागिं म्हासिइका पौ इङः ब्यूसां यक्व यक्व मनूत उगु पौ काय मफूपुं दःगु अमिसं धःगु दः । गुलिसितां सरकारं धः काथंया जग्गा ब्यूसां उगु जगगा याय् मज्यूगु खुसी बगः जङ्गल व खुसी लागु धाय्गु अमिगु गुनासो अः ।

माघी थारु जातिया तः ह्रांगु नखा खः । मुक्तकमैयात स्वतन्त्र जूगु लसताय दायँ दायँ थें थुगुसी नं थुगु नखा माघ १ गते अमिसं लयतायो ङायकला । अपुं राज्यं शिक्षा व ज्या दयक मब्यूगुलिं उलिं हे दुःख तयो च्वंगु दः । धात्थें धाय्गु खःसा कमैयातय्ता राज्य मुक्त धायो घोषणा याय धुंकः अमिता उच्च शिक्षा तक निःशुल्क ब्वनय्गु व्यवस्था च्वनय्गु ब्यवस्था व ज्या दयकः बियगु सनिश्चितता दयकः बियमःगु खः । मुक्त घोषणा यागु नी ङादा दयानं अजगु ब्वस्था मयागुलिं कमैया मुक्ति भ्वँतय जक च्वयो तःगु अनुभव याङः च्वंगु दः । धात्थें धाय्गु खःसा थ्व पुँजीवादी व्यवस्था ज्या साङः नैपुं वर्गया भिं याइ हे मखु । गरिबपिन्ता थी थी रुपया शोषणाया सिखलं चिङः तै । अपुं धात्थें स्वतन्त्र जूसा मालिकया विरुद्धय संघर्ष याइ धायो मालिक वर्ग न्ह्याब्लें सचेत जुयो च्वनि । उकीं पुँजीवादी व्यवस्था दः तलय् ज्या साङः नैपुं ज्यापु ज्यामितय्ता राजनैतिक रुपं ग्वाकय्गु सयके सिइके बियगु व छप्पा छधि याय्गु मौका दैमखु ।

नेपालय कम्युनिष्ट दाबी याङः वपुं एमाले व माओवादीत पटकपटक सरकारय् वान । उगु इलय नं कमैयातय्गु

नितिं छुं हे ज्या मया । म्हेगः जमिनदार तय्गु छें च्वंपुं कमैयात अः देया थी थी अपा भट्टाय् कारखाना अलय अनेकौं थाकुगु व ग्यापुगु ज्याखय् खानय् दत । व मुक्त कमैया तय्गु निंतिं म्हेगया निरंकुश राजतन्त्र संवैधानिक राजतन्त्र व गणतन्त्रय छु पाता दक ? रुप न्हयागु हे जूसां सार छगू हे खः गरिबपिनिगु असुरक्षित व कष्टपूर्ण जीवन ।

अथेहे २०७० सालय वयो सरकारं कमलरी प्रथाया अन्त्य जूगु खाँनं क्वःछित । मिसामचातयता चिच्याह्विवलयनिसें तःमिपिनिगु छें, ज्या सानय्ता तय यंकिगु कमलरी प्रथाता दास (च्यो/भ्वातिं) प्रथाया ल्यंदःगु अवशेष (क्वचा) काथहे काय्गु या । सरकारं कमलरी मुक्त धःसांनं गरिबपरिवारया सन्तानत बाध्य जुयो थी थी थाकुगु ज्या व अनैतिक ज्या खय् तक छ्यल च्वंगु खानय् दः । कैयौं मिसामस्तय्ता दलाल तय्सं थःगु पञ्जाय लाकः मिय यंकिगु यौनजन्य (म्हामिय मालिगु) ज्याखय् छ्यलिगु गुलिसिता स्याङः ब्यूगु बुखाँ तक इलय ब्यलय प्याहाँ वयो च्वंगु दः ।

नेपःया संविधानय शिक्षा, स्वास्थ्य, उपचार व रोजगारी या सुनिश्चितता फुक्क नागरिकपिन्ता बियो तःगु दः । तर अःतक नं सरकारं थमनं हे मुक्त घोषणा यापुं कमैया व कमलरीतय्सं नपां अजगु हक छ्यलय खांगु मरुनि । अः स्थानीय व प्रदेश सरकार नं दः । संघसरकारं कानुन दयकः स्वापु दःगु स्थानीय तह वा प्रदेश सरकारतयता ग्वाहाली मयासिं मज्यू धःगु जूसा छुं छुं ग्वाहाली याई ।

पश्चिमया जिल्लाय जक हिन्यद्व स्वयो अथः कमलरीत दः धायो तःगु दः । धात्थें अमिता मः काथं व्यवस्था याय्गु सरकारया ज्या मखुला ? मखुसा कमलरी मुक्तिया अर्थ छु खः ? पिनय क्यनयता जक घोषणा याय्गु मखु, कमैया व कमलरीतय्गु जीवनय ह्यूपा वैगु काथं जुयमः । अमिता बांलागु शिक्षा बियो राजनीतिक प्रशासनिक थजगु हरेक लागाय् योग्य याय्गु जिम्मेवारी राज्य याय्गु खः । फुक्क लागाय् समानुपातिक प्रतिनिधित्व प्रणाली उकिता हे मदयक मगागु खः ।

२०५७ साल निसें अः तक खय् हे स्थानीय व केन्द्रया चुनावत जुल । २०७२ सालया संविधान घोषणा लिपा संघ, प्रदेश व स्थानीय तह तय्गु नेकतक चुनावत जुय धुंकल । अः हकनं फागुन २१ गते संघया चुनाव जुयतांगु दः। थुगु इलय मुक्त घोषित कमैया व कमलरीत ग्वम्हा संघ, प्रदेश व स्थानीय तहलय मनोनित वा निर्वाचित जुला ? ग्वम्हासिता प्रशासनिक लागाय् मौका बिला ? उकि कमजोर जाति वा क्षेत्रया मनूत गुम्हा चुनावय ल्वाय फैमखु, अमिगु लागिं धायो निर्वाचन प्रणाली हे समानुपातिकया व्यवस्था यागु खः ।

अः तक समानुपातिक निर्वाचन प्रणाली सं नेतातय् जहानपुं, भौपुं, कायः म्हयाय् काय्चा, म्हयाय्चा वा नातागोता, थः थितिपुं जक तयो वगु दः । उकिया जनस्तरं हे तच्चकं कुंखिङः बिरोध यासेलिं नेका नपां छगू नेगू पार्टी न्हपा समानुपातिकपाखं निर्वाचित सांसदपिन्ता थ्व पालय हकनं मतयगु नीति काला । वनलिं नेम्हा प्यम्हा सांसद जुय धुंपुं जिम्मेवार पार्टी नेतात हे पार्टी त्वः तः मेगु पार्टी वांगु नं खानय् दत ।

मू खाँ सुयाता सांसद वा मन्त्री दयकेगु धाय्गु स्वयो छम्हा छम्हा नागरिकत योग्य दयकेगु कुतः याय्मः । कमैया कमलरी च्वंपिन्ता नं शासन सत्ताय् च्वंपुं एमाले, नेका व माओवादीत नपां या पार्टीतय्सं न्हःपां योग्य याय्गु वनलिं पार्टीया जिम्मेवारी नपां राज्यया थी थी पदय यंकय्गु याःसा मुक्त कमैया व कमलरीतय्सं धात्थेंगु मुक्तिया सास ल्हाय दै अलय ह्यूपाया मति तय फै । छु धात्थें शासक दलत अथे याय्ता तयार जुइला ?

इनाप

ख्वप नगरपालिका पाखं पिथाङ च्वंगु **ख्वप पौ बः छि पौ** खय् बांलागु च्वसु त बियो ग्वाहाली याङ दिसँ । उगु रचनाया ल्य ज्या याङ **पारिश्रमिक** बियगु खाँ ख्वप नगरपालिकाया २०७७ श्रावण २६ गते च्वंगु बैठकं क्वः छ्यूगु खाँ ब्याक च्वङा ।

सम्पादक
ख्वप पौ

सुंज्याना भोंतं भुनाम्हा मलेजुया वाखं

(देशे मदुगु चिज न्याइम्हा मचा)

छगू देशय् छम्हा मचा दु । वया मां व्वा त: च्वतं चीमि । उकिं इमि न्हिया न्हिं ल्हा:म्हुतु चूलाक्यत नापं त:च्वतं थाकु आ: नया हनिचा छु नय् धका हाल च्वने मा । छन्हु व मचा लँय् म्हिता च्वंबले ध्यबा छग: थुयाहल । छँ हया व ध्यबा वं थ: मां ब्बायात क्यन ! ध्यबा खन्यवं बौम्हेस्यां फक्क बौम्हेस्यां आम ध्यबाया फैचा छम्हा न्याना हति अले फैचिया तँय मीबले भ्री ध्यबा यक्क दइ धाल हानं मांम्हस्यां फक्क मांम्हस्यां –' आम धिबाया मुस्या न्याना हति अले मुस्या नया भ्री वन्हु मछि नय् मखना लोहमां त्येका च्वनेमा:गु प्वा जाय्के' धाल । व मचां मां ब्वा निम्हेस्यागुं खँ धातले न्यना च्वन अय्नं थ: मां व्वा निम्हेस्यानं धा:गु वस्तु न्याय् मधा: बरु वं– म्वा: म्वा: थ्व धिबाया देशय् मदुगु बस्तु न्याय्गु "मेगु छु हे न्यायगु मखु " धका धया थ: थाय् देशय् च्वंगु पस: पतिकं "देशय् मदुगु वस्तु दुला ? '' धका न्यं न्यं न्या: वन । पसल्यात सुनानं धा:गु वस्तु दु धका मघा: । न्हयाथाय् न्यं वंसां पसल्यातय्सं वया–"देशय् मदुगु वस्तु नं दैला गुजोम्हा आबां कालं मस्यू भावां कालं मस्यूम्हा मचा थ्व धका

इतु मतु हक्का ब्व: बिया हल ।

व मचा आशां द्याका छँ पाखे स्वया लिहां वल । उबले लाक्क वं लँय् च्वंगु छगू पसलय् चिकीचा धिक:म्ह माक: चाछम्ह चिना त:गु खन । व खनेव व मचां देशय् मदुगु वस्तु व हे जुइका धका मती तया थ: के दुगु धिवा छग: बिया व माक:चा न्याना हल ।

छँ थ्यंका व मचा थ:मं देशय् मदुगु वस्तु न्याना हया धका लय तातां थ: मां व्वायात व माकचा क्यनंला– 'गुजोम्ह साया घा: कोखं मस्यूम्ह काय् मचा थ्व ! दतं फुतं लयँ थूगु ध्यिबा छग: नं थुजोम्ह माक: चां न्याना फुक्य त्य:ला ? थ्व माकचा छुयायूत ज्यू ! धका वया मां ब्वापिसं वयात त: च्वतं बोबिल । व मचा सुंक चुं च्वन ।

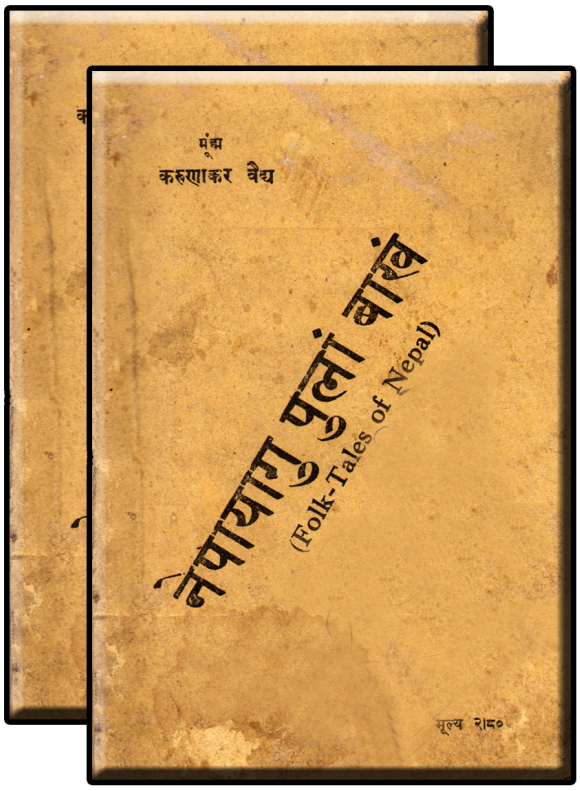

प्यन्हु खुन्हु दत । वं न्याना ह: म्ह माक:चा पलिं पलिं चा: हिला कर्क्यागु छेंखा दा: जुइम्ह जुल । छन्हु न्हापा लिपा थें पलिं पलिं जुजुं व माक:चा छम्ह लाखय् यागु छँ या क:सी लात । अन धा:सा व छँ या छँ थुवा लाखय् थ:गु क:सी दंक असर्फि पाना न्हयलं ब्वा ब्वां असर्फि पिवा चुं च्वंन । उजोगु व माकाचां खनेव दाउ स्वया छगु यायां क:सी पाना त:ग असर्फि ल्हयया हया व मचायात बी हल ।

घौ बाघौति जायका लाखय्या न्हयलं चायका थय्क स्व: बले ला छकू कुनय् च्वंगु असर्फि ह्याकूँ वंक मदै च्वंगु खन । असर्फि सुनां यंकल धका चाक: मिकलं स्व:बले वं व हे चीधिकाम्हा माक:चा खन । अले व लाखय् नं ताल स्वया– "अहो थ्व माक:चां जित हेपय् याना असर्फि ल्यू यंकूगु जुइका थ्वयात मज्वंसे गन त्व: त्ये, थ्वयात स्याहे स्याय् ' धका व माक:चित झ्वामिंक ज्वनंला व माक:चा लाखय्यात पाजु नाला – "आसे, आसे, यो पाजु ! जि छं भिंचा मखुला ? पाजुं भिंचित स्याय् त्य: ला ? " धाल । व खँ न्यना लाखय नं छ गनया भिंचा धका, बरु जिगु असर्फि ल्हाय्यंकइम्हा छ छन्ता स्याहे स्याय धका धाल । हानं माक:चां-- "अय पाजु भचाला आसे जिगु खँ छता ला न्यं !भिंचा नं पाजुयाता मखुगु खँ ल्हाइला ? स्व: पाजु ! छं थुलि मछि धन सम्पत्ति दया नं छं न कला.दु न सन्तान दु, छ सित धाय्वं छंगु धन थ्वका: वंका: मदयक कया फुना वनी ।उकिं छन्ता बांलाम्हा ल्यासेम्हा कला छम्ह बिहा याना बी धका जि थन वयागु'' लाखय्नं धात्थें ख: ला हाँइ ? धका न्यन्यं न्हाय् त:पुइका फुरुङ्ग जुल । माक चां हानं–"धात्थें ख:यो पाजु बाछिति मफुवं हे पाजुयात मलेजु हयाबी" घाल । "का असा ज्यूका" धका नं लाखय्नं माक: चित त्व:ता हल । माक:चा छँ वया थ: थुवा: यात–"छि सिंक:मिया थाय् झाया सिंयाम्ह त धीम्ह कतामारी छम्ह दयका हया दिसँ (रङ्ग भरय् याका दिसँ)" धा वल । थुवाम्हेस्यां नं थ:त उलि मछि असर्फि हया व्यूम्ह माकचाँ धा: धा: थे याना बांला:म्ह सिंयाम्ह कतांमरि छम्ह दयका हया बिल ।

माक:चा हानं लाखयया थाय् वन– 'अय पाजु ! खँ ला कोछिना वय् धुन आय नं भचा तिसा वस: मदयकं वय् मखु धाल, गय् याय् ?' धका धा: वन । माक: चिगु खँ न्यना लाखय्या लसतं भुमी पला मल त । ल्यासेम्हा कला बिहा याय् दइन धयागु हर्ष वं मिखां छुं मखन अले– 'अय भिंचा ! छं छाय् धन्दा कया ? अथे जूसा छन्त ज्या खँ याय्ता माक्क धन सम्पति लूँ, वह:" हिरा मोति यंकि ज्या जक तिप्यंकि" धाल । लाखय् नं उलि धाय् व आ: छु मानि धँया म्हुत्वी हि वागाक्य थें जुल । माक: चां थ:मं यंक्य फक्क घन सम्पति यंका थ: थुवा पिन्त बी यंकल । वया थुवात न्हापा नय्हे मखंपिं छकलनं च्याना वया लखपति थुवा जुल ।

छन्हु माक: चां थ: थुवातय् थाये वया– "उखुन्हु याम्ह सिंयाम्ह कतांमरियात तास तिनिखाया लँनं फिका: तिसां तीका हया दिसँ" धाल । वया थुवातय्सं नं वं धा:थे याना बिल । अले हानं माक:चा लाखय्या थाय् वना–'अय पाजु ! भौमचायात तिसा दय्क्यत लुँ वह भचा मगात धा:वन । लाखय् नं लूँ चूँया छम्हिचा बिया हल । माक:चा वनं हया थुवा:तय्सं बी हल । सियाम्हा कतांमरियात माक: चिया थुवा: तयसं अने अनेगु ताय, तुकिचा, हिराया फ्व: बाजु, न्यापु सिख: कल्लि आदि तिसां तिइका तास तिनखा आदि वसतन पुँका झ: झ: धाय्क छाय्पा तया तल । माक:चा हानं लाखय्या थाय् – "यो पाजु ! यो पाजु भौमचा कन्हे हयगु पक्का जुल उकिं कन्हे भौमचा हय्बले छ कोठाय वने सुनानं मखंक चुँच्वन्य मा: । छाय् धा:सा भौमचा कुबिया वइपिंनं मनूतहे भौमचा नं मनूत हे जूगुलिं छ खना ग्याइ फुक्क भौमचा ज्वना बिस्यूँ वनी । पाजु कोठाय दु चु च्वँ जिं पिने तालं ग्वया तय हानं भौमचायात नं पाजु थी नं मज्यू, बांलाक न्हाने वना वना स्वय्नं मज्यू भौमचा मुछ्यां कया ग्याइ' धाल । माक:चिगु खँ न्यना लाखय्यागु मन स्वर्गतय् ब्वल अले– "ज्यू ज्यू भिंचा छं धा: थें याय छुं हे धन्दा काय् म्वा:" धका लाखय नं धाल ।

कन्हे खुन्हु जुल माक: चां सिंयाम्ह कतांमरिया । भौमचायात प्यम्ह न्याम्ह मनुखं क्वबिइका च्याम्ह झिम्ह ल्यू ल्यू तया हल । माक:चा थ: जक न्हापांतुं व्वां ब्वां वना लाखे यात कोठाय् दुने तया तालं कुन । सिंयाम्ह कतांमरिया भौमचा यंका लाखय् कुना त:गु कोठाय पिनेसं लासा लाया त: थाय तल । अनं नं हानं मेगु कोठा छकुर्ती सिँयाम्ह कतामरिया भौमचायात दुरुस्त धात्थें याम्ह मिसार्थेच्वंक तया खापा ग्वया लाखय् यात ता: चायका पिकाल । माक: चां लाखय याके न्यन्यं धाल "अय पाजु भौमचा बांला:ला बाँमला ला ? क्वेंप्वा: ह्वतं जक स्व, छ दुन्य वन्य मत्ये भौमचा ग्याइ छूँ व लिपातिनि पाजु न्हूम्ह "भौमचाया न्ह्य:ने वने जी" । लाखय् नं क्वे प्वा: ह्तं थ:तह या व्यूम्ह मिसा स्वत मिसा खने मात्रं छात्रय लाखय् ला मोह जुल अले मनं मनं वं – "माक:चिगु दयां जित: थपास जि बांला:म्ह कला: दत्त, धन्य धन्य भाग्य" धका धया लयताल ।

लाखय लय ता:गु खन्यव माक:चां मौका स्वया – "अय् पाजु ! भिचाँ थुलि मछि ज्यायाना बियागु सिरपा छु बी म्वालला पाजु ? धका लाखय् यात धाल । माक:चां उलि धायवं लाखय नं न्हूम्ह कला छेथ्यंगु लसताय मिखा तिसिना हे परवाह मतसे– "आमथे हाला च्वने माला भिंचा छन्त माक्व धन सम्पत्ति यंकि" धाल । माक: चां थ:मं हानं यंक्य ज्युक्व धन सम्पत्ति यंका थ:थुवातय्त बी हल । व खना वयात न्याना हाम्ह मचां थ: मां बौपिन्त – " स्वया दिसँ मां, ब्वा माकाचा मदुगु जूसा झीपि थुलि त:मि जुइ फैला उकिं स्वयात कुमिचा खन्य मज्यू वस्तु धयागु लँय् च्वंगु चाग: हे ज्याय ख्यले दु" धाल । व मचाया मां बौपिनिसं काय यागु खँ ख: धका न्हिला सुंक चुंच्वन ।

उखे पाखे लाखय्या थ: न्हूम्ह कला गबले बांलाक स्वय गुबले बांलाक स्वय धयायें जुल । न्हीं न्हीं क्वें प्वालं जक स्वयं लु मदन । व लाखय् यात ला गुबले न्हूम्ह कला: नाप थिति ख्वा या खँ ल्हाय दइ धयायें जुल । व त:च्वतं आय बुइका च्वंच्वन । छन्हु ला व च्वनां च्वन्य मफुत अले–" थौं ला न्हयागु थ जुइ ब्यु कोठाय् दुन्य हे वनां स्व: वने" धका मती तया तीजक कोठाया खापा चायका दुहां वन । द्वहां वना वं सिंयाम्ह कतांमरिया भौमचाया म्हय थि जक छु थिल खातां भुग्लुक कुतु वया कथं भौमचा त्यांग्रा पुल । अले व " आका, धिकारका अ: गथेयाय का, माक:चां धा:गु खँ मन्यना जि न्हूम्ह कला: मुछ्यांकल धिकार का जि अभागि हे ख नी" धका पस्ताय चाचां कपा त्यु त्युं ख्वया च्वन । उबले हे लाक माक:चा वया– "अय् पाजु ! छं छु याना च्वना ?" धा धां व:बले लाखय थ: न्हूम्ह कलाया कोठाय च्वना ख्वया च्वंगु खन व खनेवं माक:चां– "हरे यो पाजु छं मखुथेयात आ: छु यायगु का मलेजुला सित" धाल । माक:चां अथे धा:गु तायव लाखय यात मगाले तँसा घालय चि मलभता धयायें जुल । लाखय नं हिकु हिकु लंक ख्व जक ख्वया छु धाय मफुत माक:चा व लाखय निम्हं भचा ख्वया च्वन । लिपतय लाक्क माक:चां लाखय यात–": आ अथे मखुत पाजु ! सीम्ह सी धुँकल ख्वयां व्या:गु मखुत । ख्व जक ख्वयां छुयाय ह्रापां तुं बिचा: याये मफुत, लातले भा:पे मफु मलाका वैश वन धयायें जुल । सीम्ह अथें तयातय मज्यू सिथं यक्य माल । सिथं यंक्य बले पाजु' यो कला ! धकाख्व जिं "यो मलेजु" धका ख्वय धाल अले कुता दयंका–सिथं यंकल । सी ल्यू ल्यू लाखय– ''यो कला !" धका ख्व ख्वं वन माक:चा – "यो मलेजु ! सुं ज्याना भोंतं भुनाम्ह !" धका ख्व ख्वं वन । थुगुकथं अकलयाना माकाचां थ: थुवा: यात लाखय यागु धनं त:मि याना बिल ।

उलि चिया बाखं थुलिं

बाखं न्यं पिं चू पुलिं

झीगु भाषाय् 'र' मदु

झीगु भाषाय् 'र' या प्रकृति सियेकेगु नं आपा: हे माकुगु मा: पह:या खँ जुइ । गनं 'र' व 'ल' या उखे थुखेया प्रयोग गनं 'मदु' या 'मरु' मा:छिचा त्याजिना च्वंगु न्वसु । थुमित फुकंयात छचा:लिं मिखा वाला: छक: स्वये आ: ।

संस्कृतय् 'रथ, राम, ग्रह' थुकथं खास 'र' या हे रूप दुथें । तद्भव, तत्सम व मौलिक हे छाय् मजुइमा नेपालिइ नं दु । थथे 'रात, राजा, रक्सी' आदि । तर झीगु भाषाय् 'र' या प्रकृति थुकथं जक मखु । अय्सां रोहित-लोहित, रुद्र-लुद्र, रोम-लोम, वृहन्नरा-बृहन्नला थुकथं थ्व 'र' या 'ल' नाप नं तादात्म्य दु थें 'र' व 'ल' नापनापं तुं क्वज्वइगु ला झीगु भाषाय् नं थ्व प्रकृतियात मा:छिचा स्वये दु । थथे-जुर -जुल, न्हयर - न्हयल आदि । थथे हे तद्भव शब्दय् स्व:सा नं राजकुल- लाय्कू, राक्षस-लाखय्, सन्तलासि - सन्त्रास इत्यादि । झीगु भाषाय् 'र' यात म्हासियेज्या थुलिनं क्वमचा: ।

'मदु' या 'मरु' धया । तर 'दु' या 'रु' मधया । थ्व गय् ? थुलि जक लुमनेवंनं झीत ध्वाथुइ 'र' या प्रकृतिइ थथे 'द' या नं 'र' जू खनी । तर मखु अर्थय् जक । अर्थात् 'दु' या 'मदु' धाये बलय् जक । थथे मदु-मरु । थुलिंचां झीसं 'र' यात म्हासिये धुंगु लुमंकल धा:सा थन क्व: जिकाखँ कचि हे तिनि जुइ । आ: झीसंथ्वयात उप्व पूवंक म्हासिइका स्वये ।

धात्थें 'र' या परिचय थुकथं लुयाव: । वर्तमान नेपाल भाषाय् थथे थमनं हे 'र' जुयेफ:गु 'र' छग: हे मरु (थन गाक्क सीमित खँलचाछियात त्व:ता) । जुरोया थौंयागु रूपं जुल धाये धुन अर्थात् थन 'र' तने धुंकूगु दु । अनंलि 'मरु' या 'रु' प्राकृत 'रु' मखु । 'मदु' या विकृत जक ख: । थय् धायेबलय् थौं झीगु भाषाय्

गुलि 'र' दु मेगु भासं व मेगु आखलं द: व:गु हे जक खने दइ ।

'र' या चह: ह: यात थुकथं उला: स्वये अथवा थमित थुकथं म्हासिइके । झीगु भाषाय् आ: धात्थें याना: 'र' द: वइगु 'त, थ, द, ध, न' व 'ल' या ख: । ('र' व 'ल' या खँय् च्वय् ब्वयाकथं हे लुमना: नं गा: ।) थमित आ: अनेतने खँग्वलय् वना: मालास्वये-

'त' या 'र' जू वनाच्वंगु थाय् - छतका-छर्का, कर्तांप कपिं, पतुक्व - पर्व्व, पतासि-पास, अतग्व: चा-अर्ग:चा, अतकोनारान- अर्कोनारान, जगत्कुमार-ज: कुमार, प(प:खा:), भगत्चा-भ:र्चा ।

'त' या 'र' जुया: नं 'र' नं तना वने धुंकूगु थथे-- फर्तासि - फर्सि-फसि, पतम्हुये-पर्हुये-पम्हुये ।

'थ' या 'र' जुइगु थाय् । थन ह्रापां 'थ' या 'ह' नि जुइ । अले तिनि 'र' जुइ । थथे -- मन गथेखेसे -मन गह्खेसे-मनगर्खे से च्वने, प्वाथय् दुम्हा सा-प्वाहे दुम्हा सा-प्वारे दुम्हा सा, गथे-गह- गरे, थथे-थहे - थरे, अथे- अहे - अरे, गथेल्या :- गह ल्या: - घर्त्या: १ ।

'द' या 'र' जूगु थाय् - दुदु-दुरु, मदु - मरु, मदु-मरु (त्वा:) २, थाय् मदु - थायमरु, न्यतमदु - न्यतमरु, दिदि-दिरि, दिदिअजि-दिरि- अजि, अदा-अरा, ददाभत-दराभत, अद्भूत -अभूत, प्वा: फुदंक-- प्वा: फुरंक, कदा-करा, बिदा-बिरा, लडाई लराई, सिमाक्व: दल सिमाक्व:रल, कुदि-कुरि, पद्मकुमार-पर्मकुमार ।

'ध' या 'र' जूगु थाय् । थननं ह्रापां 'ह' नि जुइ । अनंलि तिनि 'र' जुइ । थथे - - बुसाधन-बुसाह्रन-बुसारं, अधिन चाये-अह्रिनन चाये - अरिचाये, सिधल-सिहल-सिरल, त:धी-त: ह्री-त: री, नये धुन-नये हुन-नये रुन, सिधा सिहा- सिरा, त:धिखे-त: ह्रिखे - त: रिखे, त:धं-त: ह -त:रं, बाधं-बाह-बारं (छुये), बुधाबुधि- बुह्रा बुह्रि- बुराबुरि, मधि-महि-मरि । ख्वपया त्वा:तय् नां, ग्व: मधि-ग्व: मह्रि-ग्व: मरि: प्य:मधि तंचा-प्य: महि तंचा-प्य: मरि तंचा, सुजमधि-सुजमहि-सुजमरि, ख्वपया छगू गांया नां, बाचामधि-बाचामहि - बाचामरि । प:मधि-प: महि-प: मरि, पंतिया त्वा:या छगू नां--त: मरी च्वंगु छेंया नां- अइसामधि-अइसामहि- अइसामरि, सीतामधि- सितामहि-सितामरि ।

थथे हे संयुक्ताक्षरय् नं सिद्धिमान् सिर्मान्, बुद्धिमान् बुर्मान्, सिद्धिदास - सिरास ।

'न' या 'र' जूगु थाय् -- जन्महिन - जर्मनी, जनोजन्म-जरो जर्म, जन्मतं-जर्मन्तं, अन्नपूर्णा - अर्नपूर्णा ।

झीगु भाषाय् टवर्ग (मुर्धन्य) धका: हाला च्वनेम्वा:, थ्व टवर्ग नं तवर्ग (मूर्धन्य व दन्त्य) नितांया नं तवर्ग हे जक अर्थात् थिकवाव: हे जुया वनिइ । अले थ्वकथं हे 'र' जुया वनिइ, गथे- आषाढ- असाध-असाह्र - असार आदि ।

थथे 'र' जुइवं 'र' याके च्वंगु माआख: नं तना वना च्वंगु दु । थथे -- छतका - छरका-छर्का, पतुक्व-परुक्व-पर्व्व, बाताचा-बाराचा - बार्चा, पतासि-परासि-पास, गथेखे से - गरखे से-गर्खेसे, महाद्य:चा-मान्य:चा-मार्चा, (प्रयोग - मार्चाया लिउने) नगदेशय् - नगरेशय्-नर्सय्, बुदेमि-बुरेमि- बुमि, बुद्धिमान - बुरिमान्- बुर्मान् आदि ।

थ्व तवर्ग (थिकवाकक्व:) या 'र' जुइगु माआख: घा: गुया जक मखु । माआख: मघा:गुया नं जुउ । थथे पद्मकुमार-पर्मकुमार, जगत्कुमार-ज: र्कुमार, खड्ग-खर्ग, जन्महिन - जर्मनी आदि । तर थमित न्ह्य:नेया आख: या प्रभाब ला अवश्य मा: थथे 'र' जुइत । उकिं हे थपिं फुकं खँग्व:तय् खँग्व:या दुन्यया तवर्ग (थिकवाव:)

या हे जक थथे 'र' जुइगु स्वये दत । धात्थें थन 'र' आखलं दना

बइगु खँग्व: हे थौंया नेपाल भाषा याके मरु । अर्थात् 'र' आख: ग्व: हे आद्यक्षर जुया च्वनेफुगु थन खँग्व: हे मरु प्राकृतिक अथवा विकृत

निगलंया हे। उकिं खँग्व:या न्हृय:नेया थिकवाव:त (तवर्गत) नं गुबलें हे 'र' जुइ मखु। उकिं 'दये' धातुया दइ, दु, दुगुलि या 'रइ, रु, रुगुलि' आदि जुये मफुत। अलय् थ्वपि हे 'द' पदया दुने लाइबलय् धा:सा 'र' जुये फत। थथे – मदइ– मरइ, मदु – मरु, मदुगुलि – मरुगुलि आदि। तर हानं न्हृयस: वइ। अय्सा राजा, रक्षा, रीति आदिलय् गय् 'र' दत जब कि थपि 'र' ग्व: पदया न्हृय:नेयाहे ख:। थमिगु लिस: थथे याउँक क्वजिह कि थपि नेपाल भाषाया खँग्व: हे मखु। उकिं हे राजा, रक्षा, रीति तु जुया च्वन।

न्हृय:नेया आख: या आँचं (प्रभाव) तवर्गया 'र' जुइ धइगु सुत्र कथं खँग्व:या न्हृय:नेया आख: नं गनं गुबलें र जुइफु जब कि खँग्व:या न्हृय:ने हानं मेगु खँग्व: दइ, मेगु खँग्व:या आख: दइ। तर वाक्यया न्हृय:ने गुबलें 'र' जुये फइमखु छाय्धा:सा थ्वयात न्हृय:नेया आख:या आँच दइ मखु। उकिं धात्थें क्व: जिउगु खँ थ्व जुल– वाक्यया आदिइ ला:गु तवर्गयात सुनानं 'र' याये फइमखु।

खँग्व:या दुन्य जक मखु वाक्यया दुन्यनं तवर्गया 'र' जुइगु थमिगु दसित नं भचा ब्वया स्वये–

तवर्गया 'र' मयासें

तका बातकाया ल्या: स्वये मजिउ
धाये धा:सा छु धाये
काधा छं छु धयागु
धू धू गोधु जुये
धाये धा:सा छु
दयां छु याये मदयां छु याये

तवर्गया 'र' जुइ धुंका:

तका बार्काया ल्या: स्वये मजिउ
धाये ह्या:सा छु ह्याये
काह्या छं छु याय्
धु धु गोह्र जुये
दयां छु याये मरयां छु याये

'र' या पूर्व रूप थिकवाइव: (तवर्ग) यात मधासें गनं 'र' हे धायेगुलिं बांलाये धुंकूगु दु। गनं 'र' व पूर्व रूप नितां धा: वना च्वंगु दु। गनं खँह्राये बलय् जक वइगु तर झीके वा: मचाया च्वं थे जुया च्वंगु व च्वये बलय् 'र' छ्यले म्वा:गु व छ्य:सां छु थे छु थे जुया च्वनिइगु कथं थ्व 'र' या न्वसुत दु।

'र' हे धयां बांलाये धुंकूगु थाय् – मरु, थाय्मरु, न्यतमरु, दराभत, दुरु, 'पस: छक: वनाब्युरे' (थन लय् नं धाये धुंकूगु दु) थ्व 'रे – रय्' या पूर्व रूप धाये ख:।

नितां ज्यलाच्वंगु थाय् – सिद्धिमान् सिर्मान्, बुद्धिमान् – बुर्मान्, मदु–मरु ('दु' या 'मखु' अर्थे) मधि–मह्रि–मरि (थ्व स्वतां धायेफु)।

न्ववाये बलय् 'र' पिज्व:सां च्वयेत थाकुनिगु थाय् – छु रया (छु धया) मप्वंक (मरोंक) हिसाबया (मद्वंक), थरे (थथे) इत्यादि।

'थ' धयागु हे 'त' व 'ह' ह्नाया रूप ख:। 'ध' नं 'द' व 'ह' जाना: द: वइ। उकि 'थथे' या 'थह हे' व 'मधि' या 'मह्रि' जुउवनिइगु नं 'त' व 'द' या 'र' जुल। बाकि 'ह' 'र' नाप लाइबलय् 'ह' जूसे थुकथं थह्रे, मह्रि जुइ।

हानं खँग्व:या दुनेया 'ह' नं तना वनिइगु सूत्र नं झीगु भाषाय् खने दु। गथे–– दुहाँ–द्वाँ:, पिहाँ–प्याँ:, यहाँ थाँ: आदि। थ्वकथं हे 'यह', मह्रि' याके च्वंगु 'ह' नं तना वनिइबलय् 'थरे, मरि' जुइ। उकिं हे थ्व 'थ' व 'ध' या छगुलिइ मेगु स्वया: छतगिं उप्व: द:वल। थथे–थथे – थह्रे – थरे व मधि–मह्रि–मरि आदि।

थन आ: छगू न्हयस: तायेके। थथे, ज्व: हना तवर्गया 'र' जुइगुलिइ थ्व (तवर्ग) न्याग: आख: या उप्व: गुगु 'र' जुउवना च्वंगु दु ? थमिगु ल्या: चा: थथे जुइ। ह्रापां 'द' व 'ध' या 'र' जुइगु यक्व यक्व खने। कथंछि थ्वयांलिहा 'त' या 'र' जुउवना च्वंगु थुये। छगू दसु 'यात' या 'त' न्हृय:नेया 'त' मखु। अय्नं थथे पदया दुने लानानं थ्व 'त' या 'र' जुइ मफु। अर्थात् झीसं थ्वयात 'यार' धाये मफयानि। उकिं हे च्वये व छ्यले नं मधुनि थ्व 'यार' यात। थ्व सिवय् कम 'थ' या 'र' जुइगु प्रकृति। 'थ' याके नं 'र' जुइगु प्रकृति झन मरुनिगु दसि छगू 'थ' या 'र' जूवना च्वंगु खँग्व:त च्वय् ब्वयागुलि नं सिये दइ। अनंलि थथ्या : – क्वथ्या:, मथ्यंनि, मथां, माथं आदिया 'थ' या हिला नं आ:तक 'र' यात स्वयेत तसकं थाकुनि। तर नं थपि फुकं 'र' जुउवने फइगु प्रकृतियापि अवश्य ख:। दकलय् साप हे ह्रमोचा जक 'न' या 'र' जुइगु प्रकृति। थपि फुकं थौंया प्रकृतित जुल। आ: कन्हेया प्रकृति थमिगु कह्रनसं हे न्ववाइ।

'याये' क्रियाया 'यात' छगूया छगू हे अर्थ, तर काये क्रियाया कात, काल, निगूया निगू हे अर्थ, फिये क्रियाया फित, फिल (लंफिये अनुसार) निगूया छगू अर्थ। आखिर थपि फुकं 'य' गनया है. क्रियात ख:। थुकथं याये, काये, फिये। अय्नं थमि रूपावलि व अर्थय् नं म्हातिं म्हातिं बिस्कं खने द: गुलिइ थन बिचा: याये बह:गु थपिं जुया ब्यूगु दु। आ: थन बांलाक वाला स्वये बलय् 'र' यात ब्वनेगु थुकिइ नं लुया व:।

धात्थें थन 'ल' या नं न्हयछ्यला (पूर्व प्रयोग) 'र' दु। थथे – कार –काल, जुर–जुल इत्यादि। थ्व 'कार' 'जुर' स्वयेबलय् 'र' या चह: पह: च्वय् ब्वये धुंगु खँमा: यातनं वायेका स्वसे थपि नं त, थ, द, ध, न मध्यया हे संतान ख:ला ? धका: लुमना: काये जिइ। अय्सा धात्थें 'कात, जुत' नं काये क्रियाया हे रूप दसेलिं थ्व कार, जुर या 'र' या नं पूर्व रूप 'त' यात हे याउँ लुमने छिन। अले काल–कात, जुल–जुत, फिल–फित आदिया अर्थ पा: वंगु लिछ्यलाया हिउपालं जक धायेछि जू। थ्व 'त' व 'ल' छग: हे। जब कि थ्व फुकं 'य' गन या हे क्रियात खत। थमित थुकथं छक: नं म्हासिइका स्वये। 'र' या खँय् थ्व खँत ब्वये हया च्वनागु थुकि हे ख:। 'त, र, ल' तय् मा:छिचा स्वापू दु। 'कात' व 'काल' या दथुइ 'र' लुया: थ्व हें 'र' या माध्यमं थ्व 'त' व 'ल' यात थवं थवय् म्हासिइका बिइ। थ्व निगलं छग:या हे हिला रूप ख:।

नेपाल भाषाय् थौं गुबलें गनं 'र' खने दतकि हे थन बिचा: याये मा:गु विषय

जुइ । थ्व 'र' कित मखुसा आगन्तुक खँग्वया 'र' जुइ अथवा मेगु भाषा खँग्व:या अथवा थ:गु भाषा खँग्वया 'त, थ, द, ध, न' आदिया तद्भव थ्व 'र' जुया च्वनिइ । अलय् थन 'र' नं लुयावयेफु । तर 'द' या 'ल' जुइत नं 'र' नि जुइ । अलय् तिनि 'ल' जुइ । अथ्य हे अ:ख: गति 'ल' या नं 'द' जुइफु । अननं 'र' नि जुइ अल्य तिनि 'द' जुइ थथे 'सद, सर-सल' । अ:ख: गति स्वयेबलय् (मिखा) गोल-गोर- गोद, ताल - तार - ताद आदि ।

थौंया 'घल' (छगू ल: तयेगु तग्व:गु थल) म्हिग:या 'घट-घत' ख: । थौंया सल (१००) म्हिग: या शत-सत ख: । थुकथं 'घट - घत- घर-घल' व 'शत - सत-सर-सल' तय्गु कथंपु लुमंका: 'त-र-ल' तय्गु हिउपा: सिइका: काल-जुल - फिल आदिया 'ल' या पूर्व रूप नं (थन जुइफु 'त' या पूर्व रूप 'ल') 'कात, जुत, फित' तय्गु 'त' हे ख: धायेगु स्वा: न्हे लुया व: ।

आ: काचाक 'र' यात हृमसीके थाकुगु छु शब्दतय्गु नं छं चर्चा यायेध्वपिनि जं छ्यने ।

सर्ज्या खँग्वलय् 'र' गनं वल ?

ध्व सर्ज्याया पूर्व रूप शय्या ख: । शय्या सद्या-सर्या- सर्ज्या थुकथं स्वाह्नपौ मिलय् जूवया च्वंगु दु - शय्या - सर्ज्या जूवनेत । थमित छ्लंग ह्याय्कं स्वये थें स्वया: म्हासिइके आ दसितय्गु ह्याय्कंत हया: । थथे- 'य' या 'ज' जुउ वयेफु यज्ञं जग्य जूथें । उकिं शय्यां 'सज्या' जुल । 'ज' या 'द' जुयेफु 'जिछि' या 'दिद्दि' व 'सराजाम' या सारदाम धाये थें । उकिं 'सज्यां' 'सद्या' जुल 'द' या 'र' जुइगुला थ्व च्वसुया छगू कथं मू धापू हे जुल । उकिं सद्यां सर्या जुल । अले सूर्य-सुयं जूथें सर्या सर्ज्या जुल-

न्हृयर्वा खँग्व:लय् 'र' गनं वल ? न्हयलं चाल, न्हृयलय् हालाहल । थय् स्वयेबलय् थौंयागु रूप 'न्हेर' मखुत । न्हयल हे खत । तर थन्या:थाय् छथाय् न्हयल्वा अथवा न्हय: वा मजुसे अपवाद कथं हे न्हृयर्वा जुये फया च्वंगु खने दत । थ्व बिचा: याये बह:गु खँ जुल । धात्थें थुकिइ नं अवश्य 'द' या नं (न्हृयद या नं रूप दइ उकि हे न्हृयर्वा जुल खड्गया खर्ग थे ? थौंतक नं तवर्गया खने दये थाकुगु 'र' क्याखि (ख्वप भाय्) यँ या भासं थ्वयात क:का धा:वना च्वंगु दु ।

'इनार' खँग्वलय् 'र' गनं वल ?

थ्व इनार ख्वपया छगू गुँगां ख: । इनार गनेद्य:या नामं मा:छिचा नांदं । आ: थन भीसं इनारया 'र' यात मुख्यनं म्हासिइके मा:गु दु । अय्नं थन खँया प्रसंगय् वया: 'इना' यात नं छक: म्हासिइका स्वये ।

'इना' हे छम्हा गनेद्य: ख: । थ्व गनेद्य:या नामं हे थ्व 'इना' खँग्व: भीगु भाषाय् न्यना च्वंगु दु । थन्या:गु खँग्व: त थथे लुयावइ- 'इनार, इनारो, इनारेव:, इना:गा, इनाच्च, थइना, क्वइना- क्वय्म्हा, क्वय्म्हानावसिआजु, इना ध्वाका, बुइना, इनाक्वं, इनादलू, इनाकलस, अय्लि इलां (इना) पुजा (अलिंद्य:, महाद्य: व गनेद्य: पुजा) इनाद्य: आदि ।

थ्व इनारया 'र' या पूर्वरूप छगू दोल जुइ । गथे थाय्बाय् बुँ आदिया नामय् भीथाय् यक्व दोल दु । आ: थ्व हे कथं दोलया 'र' जक जुया च्वंगु मेगु खँग्वलय् स्वये, थथे- सिपादोल- सिपार, फसादोल- फसार, खुह्दोल - ख्व: र, थथे हे इनादोल- इनार सिद्ध जुइ । (दोलया भीगु भाषाय् चाया अर्थ वयाच्वंगु दु । थथे दोबि-दलंबि- दंबि । दोलय् (चाय्) दुने च्वनिइस म्हाबि' दोबि ।)

'सरंछइ, सरंनसे' आदिस 'र' गनं वल ?

खला थौं यमित 'संछे, संनसें' धाये धुरंकूगु दु । ला:सा थ्व 'सरंछइ' सुनानं लोमने नापं धुंकूगु दु । अय्नं थ्वयात दुवाला: स्वये बलय् लुया वइ थासं थासं यक्वसिया म्हुतु थ्व 'सरंछइ, सरंनसें' पिज्वया च्वंगु दु । थ्व 'र' अशुद्ध मखु । बाय अपवादया रूपं थ्व छथाय्सं अथें च्वंव:गु मखु । ' संछइ... ' धायेवलय् थ्व 'र' यात नुनाछ्वये धुंकूगु दु । अथवा 'संछइ...' या पूर्वरूप सरंछइ. ... ख: ।

भीसं छि, नसें, स्वं धायेबलय् भि (गू) यात साँध धया च्वना । थ्व कथं छिं छ (गू) धायेबलय् साँधछइ जुल । अल्य 'साँ' याके च्वंगु ह्याय्स: 'ध' याके च्वंवन । 'ध' या हिलाय् 'ह-र' जुल । अले साँध-साधं-साह - सारं-सरंछइ - सरंनसे थुकथं त्याजिउ वन ।

धायर्मय् याके 'र' गनं वल ?

थ्व धायर्मय्या मेगु पहलय् ध:रि ध: रिमय नं दु । ख्वपय् थपिं हे ज्य: । थ्व 'र' 'त, थ, द, ध, न' तय् 'र' 'मखु । 'ल' या ' 'र' ख: । थ्व धायर्मय्या पूर्वरूप 'धायवंलि' लुयावइ । 'लि' या 'रि' धरि, ध: रिमय् थथे हे हिला वना: धायर्मय् नं जुउवन । हानं थज्य:गु 'मय्' तय्त छक: नं मुनास्वये । उलिमं-उलिमय्, थुलिमं- थुलिमय्, धलिमं- धलिमय्-ध:रिमं धरिमय्-धायर्मय् । थथे हे पलखमं- पलखमय्, उघ्रिमं-उघ्रिमय्, तुरंतमं- तुरंतमय् आदि ।

'च:रे' खँग्वलय् 'र' गनं वल ?

एकादशी - यकारसि, द्वादशी- द्वारसि, त्रयोदशी-तिर्योरसि, चतुर्दशी - चतुरसि आदि जूवना च्वंगु बांलाक हे लुमने फु । (थ्व प्रकृति नेपालिइ नं मरुगु मखु गथे द्वादश- बाह्र, त्रयोदश-तेह्र आदि) थ्व हे चतुरसि शब्दया मचा ख: थ्व च:रे । अभिलेखतय् के थासय् थासय् थ्व हे 'च:रे' यात 'चवदश' च्वया त:गु दु । थथे ' प्रसाचवदश कुन्हु, काति चवदश कुन्हु' 'गाथामोगल चवदस कुन्हु' आदि । चतुया चव जुइगु चतुषष्ठी चव - चउसठीस दु । 'सि' या 'स' जक जुउगु 'घसि' या घसपुये दु । थुकथं हे 'चतुदर्शी-चवदस' जुल । अथेहे 'द' या 'र' जुल 'स' या 'य' जुइगु नं भीगु भाषाय् बल्ला:गु सूत्र दु । थुकथं चवदश- चवरस-च: रय् जुल । थ्व हे 'च: रय्' अ:पुकेया निति जक 'च:रे' जुइ । नत्र च: रय् हे ख: ।

१. थन 'ह' याक्य च्वंगु 'ह', 'ग' याके थाहाँ वन ।

२. मण्डप - माण्डु - मन्दु-मरु (यँ देय्या छगू त्वा:या नां)

३. थ्व 'धू घू' धाये थाय् लिउनेया जुया:नं 'र' जुया: 'ह' जुये मफु । छाय्धा:सां वंतु आख: लिसाकया: धा:गुलिं थ्व 'ध' या 'ध' हेतु जूगु ख: ।

ख्वपय ङालाकय्गु जात्रा

नारायण मान वनमाला

हलिमय लोकंह्वागु ख्वपया नवदुर्गा द्यो या ङालाकय्गु जात्राता नेप:देया ता: हाक ङायकिगु जात्रा काथं कायो च्वंगु द: । ख्वपया नवदुर्गाया द्यो छँ ख्वप नगरपालिका वडा नं. ९ ग:छँ त्वालय द: । वहे द्यो छँ प्याहाँ वयो ख्वपया नवदुर्गाया ङालाकय्गु जात्रा ख्वपय जक मखुसें यँ व काभ्रे जिल्लाय् नं मदिक्क ङायक: जात्रा यंक: च्वंगु द: । उजाजु (बनमाला) नेव: जातिया नेव: समुदायसं मदिक्क ङालाकय्गु जात्रा सामुहिक भावना ब्वलांकय्गु तातुङ: आस्था, भाव भक्तिं जायका थौं तक ङाय्क वयो च्वंगु द: ।

नवदुर्गाया जात्रा थुगुसी पुस २१ गतेनिसें पुस २६ गते तक साँक्वय व चाँगु नारायण द्यो याथाय ङायकलसा पुस ३० गते निसे ख्वपय सुरू याई । मानव समाजया विकास अलय मानव सभ्यता नपां स्वाङ: बैद्धिक परम्पराया भक्तिभावता हछ्याङ: वगु इलय थुगु जात्रासं झीगु तजिजालि, रितिरिवाज, परम्परा, ङागू उन (पञ्चरङ्गी) या महत्व शाकाहारी, मांसाहारी थ:गु म्हासिइका, नसा त्वँसाया महत्व, सुचुकुचु, थी थी व्यवहारिक ज्ञान, मिसाजातिया तं, मिसातय्गु सुन्दरता, मिसा मस्तयता बेक्व मिखालं स्वयमज्यूगु व क्षमा याचना, ङाता रंगया ग्व: काया महत्व, हाकुगु मोहनी सिन्हं तियगुया महत्व, मंकलं ज्या सानय्गुया महत्व, थ, गु संस्कृति म्हासिइके, म्हयाय मस्तय्गु दु:ख, पञ्चबली दुनयया (रहस्य) खाँ मतिना प्याखंया महत्व, तेपु जीवनया भूमिका, पारिवारिक आचार या खाँ व व्यवहारता जात्रा पाखं क्यङ: वयो च्वंगु खाँ व्याक्क थुइके म: ।

ङालाकय्गु जात्रा वा द्योप्याखंनय् क्वय च्वया पाखंया जात्रा क्यनि । ङालाकय्गु जात्रा जुइगु त्वालय त्व: मुइके धुंक द्यो हइगु जात्रा सिधय्क: चान्हय ङालाकिगु थासय सकल द्योगणया ख:प्याखं ल्हूइकी । नपां मू वाहाँ लिइगु जात्रा व चा: प्याखं क्यनि । कन्हेंखुनुं सुथाय् बाराही प्याखं, बहनीथाय् नं महाकाली व श्वेत (सुतिभैल) भैरबया गात्वकिगु जात्रा याई । वनलिं सिम्हा दुम्ह व श्वेत भैरवया ना: ह्वलय्गु प्याखं नपां श्वेत भैरवया ङालाकय्गु जात्रा जुई । ङालाकय् धुंक: सिम्ह दुम्ह व श्वेत भैरवया प्वास्यकिगु प्याखं, बालकुमारी (इन्द्रायणी) व श्वेत भैरवया वस हियगु प्याखं वनलिं श्वेत भैरवया प्याखं क्यनि ।

थुगुसीया तिथिमितिकाथं साँक्वय व चांगुइ ङालाकय्गु जात्रा याय सिधय्क ख्वपय ङालाकय्गु जात्रा जुल । पुस २१ गते सुथाय यँ या साँक्वे नवदुर्गा बिज्याङ: बहनीथाय् आना त्व: चाहिल २२ गते सुथाय् साँक्वयया पश्चिम पाखयया चुगामय प्यम्हा द्यो चाहिइक बहनीथाय् साँक्वय देया त्व: चाहिइक शाखा त्वालय माख: प्याखं ल्हूइक मू वाहाँ जात्रा यागु जुल । पुस २३ गते वहे त्वालय ङालाक: वहे चान्हय साँक्वययया क्वाख: त्व: चाहिइक: ख: प्याखं ल्हूइकल । पुस २४ गते क्वाख त्वालय ङालाकय् धुंक: पुस २५ गते चाँगु नारायण या देग: लय द्यो बिज्याकीगु चाँगुई सुथाय् त्व: चाहिइक: चांगु नारांद्योकय ख: प्याखं क्यङ: मू बाहां जात्रा यागु जुल । पुस २६ गते ङालाकय् धुंक: चान्हय ख्वप नगरय् ल्याहाँ वै ।

ख्वप नगरया नीछथाय् ङालाकय्गु जात्रा याई । ख्वप नगरपालिका वडा नं ९ सुजमारीया त्व: चाय् पुस ३० गते बापी पाछाय्किगु जात्रा याङ ख्वपय् ङालाकय्गु जात्रा न्ह्याकी । माघ १ गत ख्वपया सुजमारी त्वालय बहनिथाय् त्व: चाहिइक: चान्हय् सुजमारी दबली ह:नय ख: प्याखं क्यङ: च्याम्हासिंग लागाय् मूबाहाँ जात्रा अलय माघ २ गते सुजमारी ङालाकी । माघ २ गते सपुचान्हयँ हे तचपाल त्व: चाहिइक दतात्रय देग: ह:नय ख: प्याखं ल्हूइक: महेश्वरी पीठपूर्व लागाय् मू बाहां जात्रा याई । माघ ३ गते तचपालय् ङालाकय्गु जात्रा याई । वहे चान्हय क्वाठण्डली त्वालय चाहिइक ख: प्याखं ल्हूइक: यातु बाहे पुखु (कमल विनायक पुखु) लिक्क मू वाहाँ जात्रा याई । माघ ४ गते क्वाठण्डली ङालाकी । अथेहे माघ ४ गते चान्हय ग:छँ त्वालय चाहिइक ग:छँ नारांद्योया हनय ख: प्याखं ल्हुइक: माघ ५ गते ङालाकी ।

माघ १५ गते विहिबार दथु त्व: चाहिइक: दथु त्वालययया चुकय मा: प्याखं ल्हूइक: माघ १६ गते ङालाकी । माघ १७ गते शनिबार इनाचो त्व: चाहिइक इनाचो स्वंग: ल्वहँतय ख: प्याखं क्यङ: माहेश्वरी कासा ख्यलय मू बाहाँ लियगु जात्रा जुई ।

माघ १८ गते ङालाकय् धुंक: उखुनुं हे चान्हय गोमारी त्व: चाहिइक: गोमारी ख: प्याखं ल्हूइकिगु नपां भेलुख्यलय मू बाहाँ लियगु जात्रा याई माघ १९ गते गोमारी ङालाकी ।

माघ २० गते याछँ त्व: चाहिइक: याछँ गणेद्योया हनय ख: प्याखं ल्हूइक अलय महाकालीया ख्य: पुखुचा लागाय मू बाहाँ जात्रा जुई । माघ २१ गते याछँ ङालाकय् धुंक: चान्हय द्यो नवदुर्गा द्यो छँ ल्याहाँ वयो चुकय आरति प्याखं ल्हूइकी ।

माघ २२ गते बिहीबार सुथाय भक्तपुर व काभ्रे जिल्लाया च्यं (सिमानाय) लागु साँगाय् नवदुर्गा द्योगण बिज्याई । बहनीथाय् त्व: चाहिल: ख: प्याखं क्यनि । अलय नारांद्योया ह:नय मू बाहाँ जात्रा जुई । माघ २३ गते ङालाकय्गु जात्रा याय् धुंक: चान्हय ख्वपय लिहाँ वै ।

माघ २४ गते शनिवार खुनुं त:मारी त्व चाहिइक: भैल द्यो या हनय ख: प्याखं क्यङ: माघ २५ गते ङालाकी । उखुनुं चान्हयँ तालाक्व त्व: चाहिइक तालाक्वय ख: प्याखं ल्हूइक: राममन्दिर (सुर्यविनायक) लागाय् मू वाहाँ जात्रा जुईसा माघ २६ गते तालाक्वय ङालाकी । माघ २७ गते नासमना न्हयस त्वालय द्यो चाहिइक चान्हय नासमनाय् ख: प्याखं ल्हूइक बाराही पीठय् मू बाहाँ जात्रा याई । माघ २८ गते नासमनाय् ङालाकी । माघ २९ गते ग:हिति त्वालय द्यो चाहिइक ग:हिति ख: प्याखं क्यङ: ल्योसिं ख्यलय मू बाहाँ जात्रा याङ: फागुन १ गते ग:हिति ङालाकी । फागुन २ गते क्वाछँ त्वालय द्यो यंक: क्वाछँ ख: प्याखं क्यङ: भगवती थाय् मू बाहाँ जात्रा याङ: फागुन ३ गते क्वाछँ ङालाकी । उखुनुं हे द्यो छँ ल्याहाँ वयो चान्हय हकनं टिबुक्छँ व चासुखेलया त्वालय द्यो चाहिइक: टिबुक्छँ ख: प्याखं क्यङ: ल्योसिं ख्योया उत्तर पाखय्या पसिख्यलय मू बाहाँ जात्रा याई । फागुन ४ गते टिबुक्छँ ङालाकय् धुंक: नवदुर्गा द्यो छँ ल्याहाँवयो चुकय् आरती प्याखं ल्हूइकी । फागुन ५ गते बिलाछँ भण्डारखाल त्व: चाहिइक: लायकुली ख: प्याखं क्यङ: फागुन ६ गते ङालाकी । फागुन ७ गते खौमा त्व: चाहिइक: खौमा ध्वाका हनय ख: प्याखं ल्हूइक: मिबाय् मू बाहाँ जात्रा याई । फागुन ८ गते खौमाय ङालाकय् धुंक:फागुन १२ गते इटाछँ त्वालय द्यो चाहिइक: इटाछँ च्वङा गणेद्योया ह:नय ख: प्याखं क्यङ: फागुन १३ गते ङालाकय्गु जात्रा याई ।

फागुन १५ गते शुक्रबार सुथाय् काभ्रेजिल्लाया नालाय नवदुर्गा गणछि द्यो बिज्याई । आना बहनीथाय् नालाया त्व: त्वालय द्यो बिज्याक फागुन १६ गते नालाया लायकुली मू बाहाँ जात्रा याङ: हकनं त्व: चाहिइक नाला भगवती द्योया ह:नय चान्हयँ ख: प्याखं क्यङ: फागुन १७ गते नालाय् ङालाक: फागुन १८ गते सुथाय धौख्यलय् द्यो बिज्याकी । न्हिनय धौख्यया त्व: त्वालय द्यो चाहिइक: चान्हय तबली चुकय् यंक: ख: प्याखं व फागुन १९ गते ङालाकय्गु जात्रा याई । ङालाकय् धुंक: जात्राख्य चुकय् मू बाहाँ जात्रा याई । वनं लिपा विदाया पुजायाङ: धौ ख्यलय् जुइगु नवदुर्गाया जात्रा क्वचाई । फागुन २० गते सुथाय नवदुर्गागण धौख्यलं श्रीखण्डपुर (खंपुं) पाखय यंकी । आना सुथाय गणेश कुमार, सिम्ह, दुम्ह (प्यम्हा द्यो) या प्याखं क्यनि । न्हिनय चौकोटय् प्यम्हा द्योया प्याखं ल्हूइक: जात्रा क्वचाय्की । अलय् श्रीखण्डपुरय् जात्रा क्वचाय्क ख्वपय लिहाँ वै ।

पाहाँ चहे तिथिलिपा ख्वपया बालाखु त्वालय, माता तीर्थ औंसी तिथी खुनुं काभ्रेया भोंतय व पनौती (पलाँति) नगरपालिकाय् ङालाकिगु जात्रा याई । वनलिं ख्वपया तुलाछँ व चोछँ ङालाकय्गु जात्रा याई । सितिनखाया च्यान्हू लिपा ख्वपया लाय्कू इछु त्वालय थुगुसिया दकलय लिपाया ङालाकय्गु जात्रा याङ: नवदुर्गा देवगणाया ङा लाकय्गु जात्रा क्वचाई ।

(च्वमि नवदुर्गा देवगण जात्रा व मन्दिर ब्यवस्थापन संस्थाया सल्लाहकार ख: वयकया च्वसुयाता भाय हिला-सं)

श्रीपञ्चमी व नेवः तयगु परम्परा

आशा कुमार चिकंबञ्जार

सरस्वती मया दृष्टा बिणा पुस्तकं धारणी
हंस बाहन हंसयुक्त विद्या दान करोतु मे ॥

विद्याया खानी माता सरस्वतीता नेवः समाजय जक मखु हिन्दू समाजय तस्कं हनाबना याङः पुजानं याई । अपलं द्योथाय् वाङ पूजाजक याई । अलय सरस्वती (ससुद्यो/ससमांद्यो) द्यो याथाय वाङः पुजाजक याइगु मखुसें आना हे आखः या बाना ध्व ध्व तयक : सलां खं च्वकिगु, मिसा मस्तय्ता चाक लाक देगलय वा बायँ च्वकिगु अलय् थाज्या लाज्या सयकिपिसं तुकि ज्वङः वाङः थाज्या यनिगू, आखः ब्वनय् धुंपुं वा ब्वङः च्वंपिसं द्योयाता पूजा याङः भाव भक्ति याङ, आना छायो तःगु जाकी स्वंगः, ङागः, न्हयगः पां मथ्याकः नयगु याई । उकीं भावभक्ति जक मखुसें द्योथाय हे कुतः अभ्यास याइगु प्रयोगशाला काथं कायो तःगु खानय् दः ।

शिक्षा व विद्या मरुपूं मनूत पशु समान जुइ दकः थी थी शास्त्रय धायो तः काथं विद्याता दकलय च्वछायो तःगु दः । अलय विद्या वा ज्ञानया मता च्याकय मफूसा मिखा मखांम्हा थें जुइगु खाँ दुनय उब्लेया इतिहास दुथाङः सिइके मः । ज्या साङः नैपुंज्यापु –ज्यामिया बुँज्या याङः बुथू पिन्थाय बाली पूवानिबलय भर्पाई मबियो बुँ थ्वकगु जक मखु दां त्याय काइबलय् (१००) सच्छी तकाता '०' छग ताङः द्वछितका याङः थःमनं पुलय मफयो थःगु छँ बुँ थ्वक कः गुलिं नं विद्याता दकलय च्वजःगु काथं कायो तःगु खः । उकिं हे धायो तःगु खः । 'विद्या धनम् सर्वधनम् प्रधानम्'– धात्थें विद्या थें तः ह्रांगु चिज मेगु छुं हे मरु । उकिं हे धायो तःगु जुई न खुं खुयो काय फै । न मिं न्वई । न दाजुकिजाता अंश हे बियमाली । थमनं सयकागु बिद्या थः गना वाना आना हे नपां वैगु जूगुलिं बिद्या थःगु आड खः भरोसा खः अलय् सङ्कटया इलय साथ बिइगु स्यल्लागु ज्या भः खः । वहे तः ह्रांगु विद्याया खानी सरस्वती जूगुलिं वसपोल याय्के विद्या फ्वनय्ता सरस्वती पुजा ङायकगु खः ।

सरस्वतीया बाहां तुइम्हा हायँ खः । गुम्हासिं नाखय् दुरु तयो ब्यूसा नाःया नाः दुरुया दुरु छखय लिइक त्वनय् फः धाई । उकीं राज हाँस (तुइम्हा हायँ) ता निपं बियफःम्हा छम्हा न्यायाधिश काथं काय्गु या ।

सरस्वतीता वागीश्वरी अथेधाय् 'वाणी' बांलागु म्हूतु वा सः बिइम्हा काथं नं काय्गु या । सरस्वतीया थी थी गुणया वर्णत याङः तः ता जि नामं नं सरस्वतीता पुकार याइगु चलन दः । गथेकी – सरस्वती, भारती, शारदा देवी, हंसवाहिनी, जगतमाता, बागीश्वरी, चैवकुमारी, वरदायणी, बुद्धिदात्रिच, ब्रम्हचारिणी, चन्द्रघण्टा, भुवनेश्वरी, आदि ।

न्हपाया इलय स्वनिगः जक मखु नेपः दे हे थःगु तुतिखय दानय् फैगु काथं हज्याङः च्वंगु इतिहासं क्यं । थःगु हे पहः या कला–संस्कृति, ज्वङः अलय थःगु हे छँ घरबुना काप नेपाली तामय थाङः थःगु या निंतिं नसा–त्वँसा जक मखु वस नं थमनं हे थाङः पुङः वगु खः । हाकुपरासी, तुइगु गा थी थी बानाया वस व वहे वस ज्वलंया क्वफ्यनं कमिज, भोत नं, जनि मःम्हासिता मः काथं सरस्वती माजु याय्के थाज्या लाज्या सयकः बिया धायो फ्वनिगु लोकम्यें काथं सिय दः ।

मत्तेमते देव सरस्वती माजु
दया कृपा दयकः ब्यू

सुथाय् न्हपां थाज्या यङा
कछिनेपुं बां ब्वल माः
लाहातिसं ससमामं
आंकछिनं दालया माः

उगु इलय थाज्या यनि बलय मःगु हेकी, आंकछि, च्यंकछी, न्याचा फेलु, फेलु, यनय फेलु धायो तःगु सामानत अः म्यूजियमय् तयो न्हूँगु पुस्ताता क्यनय मःथें च्वं । गना भ्री पुर्खा थःगु लाहाया सीप छ्यलः थी थी बानाया काप थाङः वांगू खाँ नं काँ कां वानय् मः ।

'यासा सइ, सांसासइ साँ हे मसांक गथे सैं' धायगु पुर्खा धायो तकगु बचं थौं झन स्यल्लाङ : वगु द:। अध्ययन अनुसन्धानया विषय हे मू ज्या ख: धायो त: काथं मसया, मफया धायो मच्चंसें अभ्यास याङ: स्वय्गु हे ज्या हिसिदयक, धिसिलाक याय सैगुया न्हपांगु पला ख: धाय्गु सिइके म: ।

ज्वलिं ज्वल पासपिनि
हलय्ग: मलेग: सयकलमा:
जिपापीनि छम्हा जक
माथेमा नयां थाय मसनिमा:

कापया थी थी ढवतात हलेग:, मलेग:, काकीचा व्वता, जाकीग्वचा लूगु, माथेमा थी थी बाना थौं न्हुँगु विदेशी काप, वसां निसें ककु स्वताम्हा थें वाथा वाथा कानय धुंकल । अथे धाय न्हूँगु पुस्तां मसिय धुंकल । उकीं सरस्वती उद्योगया मांया रूपय नं क: । लाहातय ज्या दयक बिइम्हा, थ:गु तुतिखय दानय फय्क: कतया ह:नय ध: स्वाङ: जुय फय्क: बिइम्हा सरस्वती माजुयाता श्रीपञ्चमी सं तस्कं मानय् याङ: ल्हासा पाखं पञ्चमीया हतखुनुंया चान्हय चोलयचा- फैचा नपां वइगु विश्वास याङ: पञ्चामीया रात्री सरस्वती माता ता चिकं बुक: वानिगु अ: नं द:नि ।

स्वयम्भू (सिङ्गु) या ससुमां द्योता स्वनिग नि:स्वानय्ता मञ्जुश्री जुयो नागदह, या ना: पिता छ्वगु काथं विश्वास याङ: पूजा याइगु चलन द: । वनं हाँ ल्हासा पाखय् नं वम्हा सरस्वती द्यो सुडालया ल्हासा पाखय बास च्वंगु विश्वासं श्रीपञ्चमी हाँ ल्हासापाखय्या सरस्वती द्योथाय् ससुद्योया बार (व) आइतबार व विहिवार खुनुं वानय्गु या ।

ख्वपया निल सरस्वती भिंसि ख्यलय द: । इतिहास बिद् पिसं थानाया बराहा, थ्व निल सरस्वती लिच्छवी कालया ध:सेलिं थ्व झन अनुसन्धानया विषय जुयो ब्यूगु द: । आख: सयक: बिइम्हा काथं श्रीपञ्चमी खुनुं थाना वयो देगलय अक्षरारम्भ (आख: च्वयगु) नं याकी । अलय मिसामस्तय्सं थाज्या थाय सय्क बिया धायो तुकी हयो थाज्या यनिगु । स्वंयाप्या खं चाक: लाक: चतामारी छुय सयकिगु नपां ससुद्योया नुग: च्वयगु याई ।

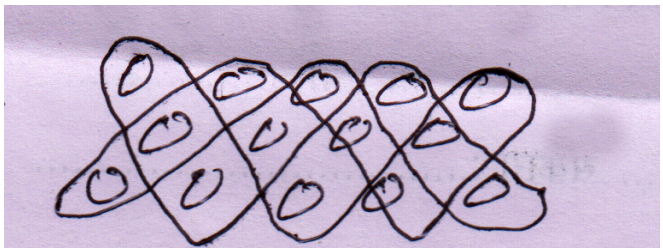

ससुद्योया नुग: दुनयया गुलिचाता क्वथा पतिकं कुङ लाहा मदिसें कुङ: यंकिगु अभ्यासं एकत्रित व योग काथं यासे एकचित्तयाङ: ढवनय म:गु सन्देश नं ब्यू ।

अथेहे ख्वपया थालाछँया सरस्वती माजु थाज्या थाय सयक: विइम्हा वा ज्या सानय्गु मति वांक:, ज्या स्यनिम्हा काथं पुजा याय्गु चलन: द: । अथेहे ख्वपया सूर्यविनायक (इनारे) ससुद्यो वाणी वा न्वचु बांलाकिम्हा काथं काय्गु या । नपां खिलाँच्वय (देउजा गाउँ) या ससुद्यो, चांगुया पोरिंचा ससुद्यो जूगुलिं अमिगु तुतिपा सुचुक त:गु धायो मज्यूं मज्यूं तुति थियो पुजा याङ: द्यो भाग्या याइगु चलन द: । अ:ध:सा थाय थासय ससुद्यो थापना याङ त:गु नं खानय् द: । च्वङापाखय्या सरस्वती नपां ससु थलीसरस्वती खेल हनुमानघाट (खाँहे), राममन्दिर, त्रिपुरसुन्दरी (हलय्): मलय्ग: थाय सयक: बिइम्हा धायो अपलं तिर्थ स्थल व पीथय नं सरस्वतीया मूर्ति तयो त:गु खानय् द: ।

श्रीपञ्चमीता वसन्त पञ्चमी नं ध: । चिकुलाया ई बुलुहुँ हिल: वांसेलिं सिरिसिरी फय नपां वसन्त वै । वसन्त पञ्चमी खुनुं निसें यँ हनुमान ध्वाकाय् देया सर्वोच्च धायो त: म्हा (उब्ले जुजु/अ: राष्ट्रपति) सिता वसन्त न्यंकानिं दुनियां वसन्त हालय्, बाँसुरीखय् पुय दैगु वा दाफा भजनय हालय्गु या । वसन्त राग नपां सरस्वतीता च्वछायो हाल त:गु म्यँ अ: तक हालय्गु या ।

भगवती, सरस्वती, न्यहुने जि बिनति । धु॥
हेराम, त्रिभुवनया अधिपति, नाम श्रीपशुपति
म्वल: ल्हूय, गंगा वागमती .....
गङ्गा, गौरी, पारवती, कुमार, गणसपति
निधि सिद्धि बिव: सरस्वती ॥१॥

थथे हे चिकुलां कयच्याङ: च्वंगु जिवय छुं भाति लुमुगु

आभास वांक श्रीपञ्चमी निसें बसन्त वइ । राधा व कृष्णाया प्रेमालाप नपां गीत गोविन्द नं थुब्ले हे हाल्गु याई । छपु राधा कृष्णाया प्रेमालापया म्यँ –

श्याम सुन्दर, कृष्ण सुन्दर
वसन्तया बेलासं, राधा व म्हेतल वान ।।धु।।
तुवा चन्दन अबिर ह्वलाव रे
थी थी ज्वङः तयाव रे हाँदे २
न्हिलाव, ह्वलाव, हवलका कान्हाजु
रसनविज्याक, ल्हाकम्हाया अनाथया आशाजुल
छिपालीसं ।। राधा व म्हेतल वान ।।

बिन्द्रावनया चहपहनपां राधा व कृष्णाया रसरंग व

रतिरागया गीत गोबिन्द नी खुपु क्वचाय्केगु नपां मैथिली भायया उगु म्यें नपां अर्थ न वर्थया 'गीत गोबिन्द' हाला ध:सां थूसां मथूसां भक्तिभाव उगु म्यें वसन्त नपां ज्व: लाक हाल च्वंगु थौं तक नं न्यनय द:नि । नपां चाँगु नारांद्योया भक्तिभाव याङः हालिगु वसन्तया मेगु या रौनक नं दः –

स्वव सखीया कान्हाजुया रूप
गरूडया म्हया च्वसं रे
फार्गुन म्हितावं बिज्याक ।।
छिपाली नेपः या क्वसं २
बि व जिता बास रे ।। स्वव ..।।

थुकाथं स्वनिंग या मल्ल जुजुपिसं नारांद्यो नपां भाव भक्ति याङः थः ता थुगु स्वनिगलय बास ब्यू धायो प्रार्थना याङः ह:गु म्यें नं तस्कं लोकं ह्वायंकः बसन्त लय खय हाली । लोकय् म्वाङः च्वंगु म्यें नं समाज विकासक्रमया पाना खः । लोकं ह्वाकः लोकया नुगलय थाङः त:गु म्यें पूर्खा थः न्हुगु पुस्ताता ल ल्हाङः तकगु अलय ऋतु म्यें काथं ई स्वयो हालिगु नेवः समाजया मेगु विशेषता खः । बसन्तया ई नपां नचागु जीवनया बैस ज:गु मनया नास्वा ह्वलः हालिगु म्यें उगु जातिया म्हासिइका नं खः । छपु हिसि द:गु कलापक्षं ज:गु वसन्तया म्येंया छत्वः चा

वाउँगु सिमाचाय म्हासुम्हा झांगचा
बाँसुरी पुयथें हलरे हाँ हाँ दे
हाकनं छकनिं ह: वारे झांगचा
जिनं न्यनाव च्वनय ।। धु ।।
वसन्तया बेलासं सिमाचुली जाया वथें
जिगु जौवन हर्ष नं जाया वल
कामया रस तयजि मफयक
बाँसुरी पुय थें हालरे हाँ हाँ दै ।। हाकनं

नपां मेगु लोकंह्वागु वसन्तया लयया म्ये नं अपलं छ्यलः हालः वगु दः ।

सिरिसिरी फसं जिता कुचुकुचु नकल
जौवन मुसुमुसुकाल ।।
वाउँगु घायँया लासाय देना मनजिगु वाउँल
मिखायागु झ्यालयवया पिया च्वना
नागबेली गुँया लैचां जिता न्याकुं कायकल । जौवन ।
वसन्तया ऐला त्वना धे धे चूगु थ्वमन
पिया, पिया च्वना अयनं पिया मझाल
क्यब लिसें वसनत नंरसवस सना स्व
झासँ पिया मन हथाय् चाल ।। सिरी सिरि

थुकाथं श्रीपञ्चमीं छिगु पला वसन्तया यौवनं जायकः ऋतुराज बसन्तया दबूली प्याखं ल्हूयो, यौवनया क्यवय पिया याता पिङः च्वङा नं पिया मवगुलि हथाय् च:गु मनया खाँ सिमाचुली ज:थें जायो वगु, रतिरागया कल्पनां भयब्यूगु वसन्त गुलिस्वता उलि बांला, गुलिहाला उलि न्यनय हायँपु, गुब्लें झ्वः मजूगु सदावहार म्यें वसन्तया सुरुवात थुगुसिनं न्ह्यात सकलसिता सुभाय् ।

ख्वप नगरपालिकाता न्ह्याबलें सफा,
सुग्घर तय्गु सकल नगरवासीतय्गु कर्तव्य खः ।

विनासँ

वंग: सिमां थर्कय् जूगु स: - जि

पुर्ण वैद्य

थौया थ्व ई-
वंग: सिमा पालाच्वन
छथ्व: मनूतय्सं
थ: थ:गु कवाफ बुकेया निंतिं
थ: थ:गु चुपिया दाफ दयेकेया निंतिं
बम गोलिया प्याकिङ्ग बक्स दयेकेया निंतिं
विशाल वंग: सिमा बुया वइगु सम्भावित थासय्
तत:धंगु ल्वाभ:या ज्यास: दना हयाच्वन
ग्यानापुगु रसायनिक अस्त्रागार !

ताताहाक:गु मनूतय् लँय्
जब, वंग: सिमाया शीतलता है तनावनी
य: थ:गु अहम्या गरमं हे क्वा:गु छ्यनय्
तथागतया प्रेमय् व मैत्रीया थासय् -
संत्रास व निर्मम हिंसाया कंकं बुया वयाच्वन
थ्व हे कं भ्वँतय् बेलुनया ग्लोब ख:
थ्व जि च्वना च्वनागु छेँ !

चान्हय् वया: -
गलय् दनाच्वंपिं बखुंतय् ग: प: स्वय् हृयुहृयं
भोला जायेक थ्व शहरं नकतिनि
छबथां मचात वनाच्वन
होटेलया मालिकपिंत हिंसा मिया नइपिं मनूत !
स्वार्थ व क्रूरताया हिंस्रक पञ्जां,
आखिरय् सिइम्ह ला बखुं हे मखा !
गिद्ध व सतांचा ज्वनीम्ह हे सु ?
थौं चान्हय् चैत्य थुनातल
उकिया दुने च्वंगु मू वंगु रत्न-धन लाका यंकातल !
ख:ला, मनू हे ख: - गुम्हसिनं
थ:गु मू वंगु सम्पत्ति थुना:
थ्व बस्तिया दथु दथुं
मनू वइ वनिइगु थासय्
चैत्य दयेका: वन,
वंग: सिमा पिना: वन ।

तर थौं मनू दुनेया व मनू तना वनाच्वन
व दुनेया चैत्य दुना वनाच्वन
अन छथ्व: द्वहंत फ्यतुना च्वन !
अन छपुच: गिद्धत जुयाच्वन !
लँय् ववं थौं जिगन थ्यन,
अन ग्यानापुपिं द्वहँत ल्वानाच्वन
छचा: ख्यरं मनूत टीन थानाच्वन
प्यदुवा: न्यादुवा: लँ स्वानाच्वंग थ्व न्हूसतक !
न्हू सभ्यताया बजार !
जा ! आकाभ्काकां स्कूल वनेत व:म्ह मचा छम्ह
द्वहंया न्यकुलिं तसकं घा:पा: जुया: अनसं चातुवात
थ्व स्थितिइ - मनूतय्सं अन
न द्वहँत ख्यायेफु !
न मचायात ल्हवना: कायेफु !
? ? ?
सिकिस्त घाइते जिगु भविष् !
अहंकारं मिखा मदुपिं द्वहंतय्सं
आ: न्हुइ ला ! अले न्हुइ ला या
छगू सख्त भयावह सम्भावनां
जित: इकुसे च्वना वयाच्वन,
मन भाराभारा मिनाच्वन
थ्व क्षण !
मानौं, थौं जि हे व म्वव्हिलात:म्ह बखुं ख:
जि हे व अचेत ग्वारातुला च्वंम्ह मचा ख:
वया आ: तक धुकुधुकु संगु नुग:या स:
गुगु द्वहँया घारघुर ल्वापुइ ताये मदया वनाच्वंगु
जि व हे पालाच्वंगु वंग: सिमाया थर्के जूगु स:
छाय् भ:भ:न्हुया थ:गु समूह आश्र
मालाच्वंम्ह घा:पा: जूम्ह बखुंया स: !

(ग्वय्स्वां ८:६:११०९)

चिनाखँ

देय्या छपा किपा:

- काशीराम विरस

बँ ल्व: मंका
आलयात बिजंगु सत्य धाधां
ब्व:म्ह बँ-चखुंचा
फ्यात्त कुतुं वइ
न्हयलय् ख:ला ज्वलय् ।

कत:या ब्वहलय् गया: तुतिया नाप मका:गु नं मखु
आल हे थिइ ला धयाथें याना थ:गु कप: मल्हांगु मखु
पित्या: प्या:चा:,नागांपुं सर्वहारातय्गु दुगाम्हा गया
ज:लाख:ला/थ:थितिया भाय् या: थे प्याखं मल्हुयागु मखु
महाकालीइ ना: बच्छि बच्छि धा:गु हे ख:
प्रतिगमनया बच्छि भिंका: 'ख्वामित' या तुतिपालि ग्वय्दां छा:गु

हे ख: उलिं जक मगाना एम.सी.सी. पास या:गु हे ख:
ग्व थौंकन्हे छु खँय् लुधन खनी 'ख्वामित' यात
फल्चा संगु ख: लाकि धया
इलय् ब्यलय् अड्कल याना स्वये
ज्याथ जूगुलिं ख:ला धका:थ:त थम्हं थिया स्वये
तुतां चुया: थ:त थम्हं ल्यायम्ह जूगु भ्रम ज्वी
थम्हं यानागु 'ऐतिहासिक' ज्या लुमंके
४६ साल न्हय:या थ:गु पुलां ख्वा:पा: लुमंके ।

ताइ आ. ला
नयेधुन धयागु
पचे यायेधुन तायेकागु
जिगु चिधंगु दु:खं कमे यानागु छु सर्बय्
'सर्वहारा' बर्ग या हे नामं सार्वजनिक जुल
गुलि त्वाय्या नामं

गुलि थ्याकामचाया नामं धा:सा
गुलि ट्रष्टया नामं ।

जनताया मिखा यांस्वसा थें ज्वी धयागु न्यनेगु दु
सखे छ्याल्ल ब्याल्ल खनाच्वना ।

अथेसां
जित: मुस्यांपा च्याकेत
गुम्ह थुथागु सिगार ज्वनाच्वंम्ह भलादमी मामां
क्रान्तिया दुवा पिइमा:गु मदु
थुगु खे

इल्ल द 'लेण्डुप' ।
ईया छगू भ्रोक्कां
मिसातयसं मि च्याकेत्यंगु अगुचाया मिलापुयात
पुलुपुलुकी हे ख: धयागु भ्रम नं मदु
शासकया ला छु खँ
ग्यानाच्वंसां मि नापं
'बा' या न्हय:ने 'मा या मतिना जा:गु नुग: नायकेत
गुगु संविधानया धारां की । ?

ooo

मांया माया

- च्वमि शिवप्रसाद श्रेष्ठ
८६ दँ, थक्वा:, चन्द्रागिरी नपा-४

मां लुमंका: वा पुता, नुग: जिगु मछिन,
छ बिना जिगु थ्व मन, च्वँ हे मच्वन ।

गथे च्वने पुता, जि छंगु सहारा बिना थन ?
छ हे ख: जिगु आत्मा, छ हे ख: जिगु तन, मन, धन ।

गन वना: स्वय् पुता छंत, हथाय् चाल जिगु मन,
मत दया: नं जित: थन, खिउँसे च्वनाच्वन ।

गुबले वय्गु पुता छ ? वा रे वा, छ याकन,
छंगु पीरं जि ला थन सास: हे दिइ थें च्वन ।

जित: म्वा: पुता, छंगु विदेशयागु चाकुमाकुगु धन
ल: जक त्वनां सां म्वाय्, छंगु ख्वा: स्वया जि, थन ।

ख्वप नगरपालिकाया ज्या झ्व: त

पुँजीवादी सरकारं ज्या साङ: नैगु वर्गता थाकाइ मखु

पुस ३० गते

ख्वप नगरपालिकापाखं चाय्क: त:गु ख्वप बहुप्राविधिक अध्ययन संस्थानया नीन्यकगु दँ मुंज्या उलेज्या याङ: दिसे नेपाल मजदुर किसान पार्टीया हानय वहम्हा नायो भाजु नपां वरिष्ठ राजनीतिज्ञ नारायण मान बिजुक्छें 'रोहित' जूं ख्वप बहुप्राविधिक अध्ययन संस्थान नि:स्वानय् हाँ जूगु कुत: व ज्या झ्व: या खाँ काङ: दिल ।

सरकार थमनं अस्पताल चाय्क: जनताया सेवा याय म: गुलि ख्वप नगरपालिकां ख्वप नर्सिङ कलेज चाय्केता स्वीकृत माला ध: बलय् मब्यूसें दु:ख ब्यूगु खाँ कुल: दिसे वयकलं अपलं संघर्ष याङानिं तिनि स्वीकृति ब्यूगु खाँ कुल दिसें हलिमय ब्याक अपलं नर्सिङ सेवाया माग अप्वयो च्वंगु इलय सरकार नर्सिङ कलेज चाय्केता पंग: थानिम्हा सरकार गथे जनताया सरकार जुई धायोदिसे पुँजीवादी सरकारं अपलं ज्या साङ: नैपुं वर्गया जनताया सेवा याइमखु धायो दिल ।

न्हयागु हे अस्पताल व देशय वांसां नर्सपिसं इमानदार जुयो थ:गु जिम्मेवारी पूवांकय् म: धायो दिसे वयकलं झीसं बांलाक ज्या साङ: क्यनय फ:सा मेथाय्पुं नं थाना हे वयो सयक: वानिगु खाँ नपां क्यानाडाया डाक्टर नर्मन बेथुनं थी थी देशय वाङा याङ: द्यूगु स्वास्थ्य सेवां सयक: थुइक वानयम:गु नपां नर्स पिनिगु बांलागु सेवां त: त: ह्वांगु, त: च्वगु ल्वयं जुपुं बिरामीपिन्ता नं म्वाकय् फैगु खाँ काङ: दिल ।

वयकलं नर्सपिसं साधारण नागरिकनिसें राष्ट्रपति तकया सेवा यागु खाँ कुल दिसे थ:गु न्हियान्हिथंया ज्या बाहेकं नं देश जनताया पालिङ जुइगु आन्दोलनया इलय नर्सपुं थाकुमचसें अपलं दु:खसियो सेवा याय्म: धायोदिल ।

सेवा याय्गु इलय वइगु अनेक दु:ख, कष्ट व हन्डर नयो नं थ:गु जिम्मेवारी इमानदार जुयो याय् म:गु अलय राजनैतिक सचेतता नं मदयक मगागु खाँ नं वयकलं काङ: दिल ।

ख्वप नगरपालिकाया प्रमुख नपां ज्या झ्व: या सभायानायो सुनिल प्रजापतिं प्राविधिक अध्ययन संस्थानय न्हुँ न्हूँगु विषय ब्वंकय्गु पाखय् कुत: जुयो च्वंगु खाँ कुल: दिसे न्हूंन्हूँगु सीप, ज्ञानत सयक: विशेषज्ञ जुयो देश व जनताया सेवाखय् जुयम:गु खाँ ब्याकसे जनताता मदयक मगागु आधारभूत स्वास्थ्य सेवाया जिम्मेवारी सरकारं काय म:गुलि उकिया अख: स्वास्थ सेवा बिमा बन्द याङ: सर्वसाधारण जनताया स्वास्थ्य सेवाय् बाँमलागु लिच्व: लाइगु ज्या यागु खाँ काङ: दिसे वयकलं ख्वप नगरपालिकां शिक्षा व स्वास्थ्यता हदाय तयो ज्या साङ: च्वंगु द: धायो दिल ।

वागमती प्रदेश सभाया दुज: सृजना सैंजु नेमकिपाया न्हयलुवापिनिगु योगदानं याङ: हे ख्वप कलेजत चायके फ:गु दांगु, भिंगु, बांलागु शिक्षा बिइगु मू थाय् काथं हज्याङ: च्वंगु खाँ काङ: दिल ।

देशय जनशक्ति मदयो स्वास्थ्यया लागा नाजुक जुयो च्वंगु इलय नर्स व डाक्टत विदेशय वाङ: च्वंगुलि चिन्ता प्वकसे वयकलं क्यूवाली सरकारया निर्देशन काथं आनाया चिकित्सकपिसं थी थी देशय वाङ: स्वास्थ्य सेवा बियो वयो च्वंगु खाँ ब्याकसे स्वास्थ्य उपचारया नितिं हलिमयया थी थी देशय चाहिलिपुं मेडिकल पुच: लय क्यूबाय् ६० प्रतिशत मिसात द:गु खाँ नपां आक्रमक देश अमेरिकां याङ: देश व जनता असुरक्षित जुयो च्वंगु खाँ काङ: दिल ।

ख्वप नगरपालिकाया उप प्रमुख रजनी जोशीं ख्वप नगरेपालिकां फुक्क धाय्थें लागाय् सेवा बियो वयो च्वंगु खाँ नपां 'सच्छिदा लिपाया ख्वप दे' नांगु साफूया लिधंसाय् झीगु थ:गु पह: मौलिकता ल्यंक:, म्वाक: तयो थानाया सम्पदात ल्यंक:, म्वाक:, भिंक: तयागु खाँ काङ: दिल । नपां वयकलं ख्वप विश्वविद्यालय चाय्केता कुत: जुयो च्वंगु खाँ काङ: दिल ।

ख्वप कलेज अफ इन्जिनियरिङया प्राचार्य ई. सुनिल दुवालं थ:थ:गु पेशाया मर्यादातयो थ:गु हे देशय् थ:गु श्रम, सेवा व अनुभव छ्लय् म: धायोदिल ।

ध्यबाया लोभं विदेशय् च्यो भ्वातिं जुयो दु:ख सियो च्वंगु खाँ कुल दिसे वयकलं ख्वप देता ज्ञान विज्ञानया मू थाय् दयकेता सकलसिया ग्वाहाली मदयक मगा धायो दिल ।

ख्वप अस्पतालया निमित्त मेडिकल डाइरेक्टर डा. मजेश प्रताप मल्लं न्ह्यलुवापिनिगु म्हगस छखा छँ छम्हा स्नातक, दयकेगु थ्यं मथ्यं पू वानय् धुंकगु खाँ नपां मखुगु सिद्धान्त ज्वङः बिचः तयो हज्याइपिसं देशय् ह्यूपा ह्यफैमखु धायो दिसे स्वाभिमानी नेपः मि पिसं ज्यान पाङः ल्वाङः म्वाकः तःगु खाँ लुमांकसे थःगु देशय हे च्वङः सेवा याय् मः धायो दिल ।

ख्वप वहुप्राविधिक अध्ययन संस्थानया प्राचार्य डा. लासिवां भिंगुबांलागु शिक्षा बियो जनशक्ति ब्वलांकय्ता हज्याङ च्वङागु खाँ ब्याकसे सकलसिया मेहनत व ग्वाहालीं च्वजःगु लिच्व ह्यता तः लागु खाँ नं काङः दिल ।

ख्वप नगरपालिकाया प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत वसन्त भट्टराई जुं देशता मःपुं जनशक्ति ब्वलंकय्मःगु खाँ ब्याकसे शैक्षिक पूर्वाधार दय्क सक्षम नागरिक ब्वलांकय् मः धायो दिल । नपां विदेशय् वाङः अपलं धेबा कमेयाय्गु मतिं धिं धिं बल्ला याङः च्वंसा देश गथे हज्याय् फै धायो दिल ।

नर्सिङ विभाग प्रमुख ईश्वरी डंगोल नर्सपुं न्हयाथाय् वांसां न्हयाथाय् थ्यंसां सीपता हाङः जिम्मेवार जुयो ज्या सानय् मः धायो दिल । समारोहसं हिंगुकगु व्याचया श्रीया न्हेम्हाफुकीं थ मनं ब्वङा बलयया थःगु अनुभव काङः दिल ।

च्वजः पुं ब्वनामिपिन्ता सिरपा व मतिनाया चिं लः ल्हागु उगु ज्या झ्वः सं ब्वनामि मञ्जूसाहं चिनाखँ ब्वङः न्यंकगु खःसा कृष्ण कासुलां देशभक्ति म्यँ हाल न्यंकः दिल ।

ज्या झ्वःसं मुना लवजु व रविना सुवालं ज्या झ्वःया खाँ काङः दिल ।

नागरिकप्रति उत्तरदायी जुयो ज्या सानयमः

पुस ३० गते

ख्वप नगरपालिका वातावरण समितिया ग्वसालय नगरपालिकाय् ज्यासाङ च्वंपुं वडा निरीक्षक, ड्राइभर, हेल्पर व सचुकुचु ज्यामिपुं मुंकः वातावरण समितिया कजि नपां वडा नं ९ या वडाध्यक्ष रवीन्द्र ज्याख्वंया मू पाहाँलय् जूगु मुंज्या सं सङ्गठनात्मक संरचना दुनय कार्यालय प्रमुखयाता गुनासो वैगु काथं ज्या मसानय्ता धायोदिसे जनताया गुनासो समीक्षा यायां नागरिक प्रति उत्तरदायी जुयो ज्या सानय् मः धायोदिल ।

वयकलं सुचुकुचुज्या क्वह्यंगु मखु हानय मःगु ज्या खः धायो दिसे जनताया स्वास्थ्यप्रति संवेदनशील जुयो जनताया सेवायाय्गु मनं तुङः ज्या सानय्ता कर्मचारीपसं हज्याय्मः धायो दिल । नपां थःगु जिम्मेवारी इमानदार जुयो यायमःगु खाँ नपां कर्मचारीपिसं कानुनय् मरुगु कानुनं मज्यू धःगु ज्या याय मज्यू धायो दिल ।

वातावरण समितिया दुज नपां वडा नं.४ या वडाध्यक्ष उपेन्द्र सुवालं सुरक्षित जुयो ज्या सानय मसः गुलिं छम्हा बांलाम्हा सुचुकुचु ज्यामि दुर्घटनाय लाङ सीगुलिं नगरपालिकाता क्षति जुगु खाँ नपां थःगु कर्तव्य इमानदार जुयो पूवांकय् मः धायोदिल ।

वातावरण समितिया मेम्हा दुजः मञ्जुमैया लाखाजुं सुचुकुचु ज्यामिपिसं वडाय् नं न्यङः सहलह याङः ज्या सानय् मः धायो दिल ।

ज्या झ्वःसं श्यानिटेशन उप शाखा प्रमुख दिलिप कुमार सुवाल व वडा निरीक्षक रामकृष्ण प्रजापतिं नं न्वचु तयो द्यूगु खः ।

ख्वप अस्पतालय सीटी स्क्यान सेवा न्ह्यात

माघ १ गते

नेपाल मजदुर किसान पार्टीया हानय वहम्हा नायोभाजु नपां वरिष्ठ राजनीतिज्ञ नारायण मान बिजुक्छें जु ख्वप नगरपालिकापाखं चाय्क: त:गु ख्वप अस्पतालय विहिवार छगू विशेष समारोहसं सीटी स्क्यानया शुभारम्भयो ख्वप अस्पतालया सेवा सुविधाया खाँ थी थी ज्या इव: त पाखं त्वालय-त्वालय खाँ ब्याकय्ता प्रचारप्रसार याय्म:गु अस्पतालय द:गु स्रोत व साधनया लिधंसाय गुलिफता उलि अप: जनताया सेवा याय् म: धायो दिल ।

मेगु देशय् द:गु बिय फ:गु सुविधा झीगु देशय मदयकसें च्वंगुलि सरकारय् वांगु पार्टीत हे दोषी ख: धायो दिसे वयकलं विरामीपिन्ता बांलाक सेवा बिय फ:सा ख्वप अस्पताल देङांक लोकं ह्वाइ धायो दिल । नपां वयकलं बांलाक: भिंक: स्वास्थ्यसेवा अ:पुक: बियता चिकित्सक स्वास्थ्य क:मिपुं व कर्मचारीपिसं जिम्मेवारीपूर्वक ज्या याय् म: धायो दिल ।

शासक दलया नेतात भ्रष्टाचारी, ठग, ठेकेदारपिनिगु चाकलीं चाहिल च्वंतलय् अमिसं धात्थेंगु राजनीति मयाइगु खाँ ब्याकसे वयकलं सङ्कटया इलय् क्युबाली चिकित्सकपुं नेपालय वयो स्वास्थ्य सेवा ब्यू वथें नेप: या चिकित्सकपुं व नर्सपुं नं मेगु देशय् सङ्कट वसा सेवा बियता तयार जुयो च्वनय्क: धायो दिल ।

देशय जुयो च्वंगु भ्रष्टाचारजक मजुइके फ:सां देया बजेट स्वयो अप: बजेट मुनय फैगु खाँ ब्याकसे नायो भाजु बिजुक्छें जुं ख्वपया शैक्षिकस्तर बांलागुलिं हे मेमेगु जिल्लाया ब्वनामिपुं थाना ब्वँ वगु खाँ ब्याक दिल ।

ख्वप नगरपालिकाया प्रमुख नपां सभाया नायो भाजु सुनिल प्रजापति जुं ख्वप अस्पतालं ख्वपया जनताया जक सेवा मयासें देशां देछी(७० गू जिल्ला) या विरामीपिन्ता स्वास्थ्य सेवा बियो वगु खाँ काङ: दिल ।

वयकलं मदयकमगागु आधारभूत स्वास्थ्य सेवा नि:शुल्क जुइगु संवैधानिक व्यवस्था दयानं उकिया अख: स्वास्थ्य बिमा सेवा तिङ: ब्यूसेलीं विपन्न (धेबा मरुपुं) जनताया स्वास्थ्य सेवा सं बाँमलागु लिच्व: लागु खाँ नपां पदय द:सां मरुसां जनताता शिक्षा व स्वास्थ्यखय अपलं सेवा वियगु ज्या याय म:गु खाँ ब्याकसे बांलागु सेवा बियो देया बांलागु अस्पताल काथं ख्वप अस्पतालं हज्यायम: धायो दिल ।

लब: नयता चाय्क: त:गु थी थी अस्पतालं विपन्न वा गरिबपिन्ता दांक: स्वास्थ्य सेवा मबिइगुलिं जनताया अस्पतालं जनताया मन त्याक: ज्या याय्म: धायो दिल ।

बागमती प्रदेशया सांसद सुरेन्द्र राज गोसाई जुं ख्वप अस्पतालं न्हिया न्हिथं स्वास्थ्यलगाय् हज्याङ: च्वंगु विश्वास प्वंक: दिसे त: भ्वखाचा व कोभिडथजगु तस्कं ग्यापुगु व थाकुगु इलय् नं बिरामीया सेवा याङ: ख्वप अस्पतालं जनताया मन त्याकगु खाँ काङ: दिल ।

नि: स्वार्थ व इमानदार जुयो जनताया सेवा सं न्ह्याब्लें ज्या साङ: च्वनय् म:गु खाँ ब्याकसे वयकलं छखय् पाखय् देशय् बेथिति व खराब बुखाँत वयो च्वंग इलय् मेदखय् ख्वप नगरपालिकाया ज्याखं आशाया मता च्यागु खाँ काङ: दिल ।

वयकलं ख्वप अस्पतालं ब्वस्यलागु ज्या याय फ:सा देया निंतिं हे फाइदा जुइगु न्हयाथिन्योगु सङ्कटया इलय नं स्वास्थ्य सेवा बिय फैगु काथं तयार याङ: तय्म: धायो दिल ।

ख्वप नगरपालिकाया उप प्रमुख रजनी जोशीं न्हूँ न्हूँगु उपकरणात तयो सेवा सुविधा बिय फ:गु मौका नं त: ह्रांगु खाँ ख: धायो दिसे समाजवादी ब्यवस्थाय् जक फुक्क थासय् स्वास्थ्यसेवा थ्यंकय् फैगु खाँ काङ: दिल ।

सीटीस्क्यान स्वास्थ्य सेवा उपचारया मेगु बांलागु लिधंसाया उपचारविधि ख:, चीनया शाननान नगरय् समाजवादी सिद्धान्त या मान्यता काथं स्वास्थ्य सेवा उपचार जुयो च्वंगु द:गू खाँ नं वयकलं काङ: दिल ।

ख्वप अस्पतालया निमित्त मेडिकल डाइरेक्टर डा. मजेश प्रताप मल्लं भिंगु बांलागु व अपुक स्वास्थ्य सेवा बियफ:गुलि ख्वप अस्पताल जनप्रतिनिधि, नगरबासी व न्ह्यलुवापुं सकलसिया लाहा द:गु खाँ ब्याकसे भिंगु मतिं भिंगु ज्या या:सा जनताया मन त्याकय् फैगु खाँ ब्याकसे सीटीस्क्यान मदयो मेथाय् अस्पतालय छ्वयो च्वनय् म:गुलि अ: मालिमखुत धायो दिल ।

ख्वप नगरपालिकाया प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत वसन्त भट्टराई जुं स्थानीय तहलय् फुक्क प्रावधानत पुवांकय्ता अपलं थाकुइगु खाँ ब्याकसे थौं कन्हे ८० प्रतिशत स्वास्थ्य सेवा मेसिनं याइगु खाँ ब्याकसे सरकारी अस्पतालय सामान मछ्यसिं स्वथाङ: तैगुलि चिन्ता प्वंकसे वयकलं भिंगु बांलागु स्वास्थ्य सेवा बियता ई काथं सुधार यायां यंकिगु विश्वास प्वंक: दिल ।

ज्या झ्व:सं वडा नं. ९ या वडाध्यक्ष रवीन्द्र ज्याख्वं न्हूँ न्हूँगु सेवा ताङ: यंकय्गु तातुना काथं सीटीस्क्यान मेसिन तय ह:गु खाँ ब्याकसे खानय् दय्क: व मदयक: ख्वप अस्पतालता सकलसिया साथ व ग्वाहाली मदयक मगा धायो दिल ।

ख्वपय सम्यक महादानपर्व

दायँ दायँपतिकं माघ १ गते ख्वप नगरपालिका वडा नं. १ य् च्वंगु जयकीर्ति महाविहार(थथुबही) सं बौद्धपरम्पराकाथं सम्यक महादन पर्व ङाय्क: वयो च्वंगु द: । चतुर्व्रम्ह महाविहारया तधि छँ खल: सम्यक महादन ब्यवस्थापक सहयोग समितिं महादन पर्वया ज्या फुक्क पौष ३० गते हे सिधयक तयागु खाँ ब्याकसे न्हपा न्हपा निसें हे न्हयाक: वयो च्वंगु थुगु परम्परा यें हिंन्यदाया छक यलय ङादाया छक, व ख्वपय दायँ दायँ पतिकं माघ १ गते माघे सङ्क्रान्ति खुनुं ङायकिगु चलन द: । दायँ दायँपतिकं तधि छँ खल: दुनयया परिवारया थाकालिम्हासिया प: काथं पर्व न्हयाकय्गु वा पलं चियगु ज्या याई । थुगुसी चिनियाँ काजी बज्राचार्य नपांया परिवारता प: लागु ख: । प: लागु परिवारं गुथि नपां मिलय जुयो म: काथंया ज्या क्वचाय्के म: ।

ब्यवस्थापन समितिं ध: काथं सम्यक महादानता झ्वलय् जयकीर्ति महाविहारय् चाकलीं भुईख्यलय् चतुर्व्रम्हा महाविहार संघया कुल देवता हेबज्र नैरात्माता भोजन दान याइगु परम्परा द: । जनलिं मुल दीपंकर बाहाछँ दीपङ्कर झौरबही दीपङ्कर थथुबही दीपङ्कर व कुथु बही दीपङ्करता भोजन छाइगु चलन द: । अथेहे प्यम्हा सम्यक द्यो (सूवर्ण दीपंकरया मूर्ति) सुवर्ण चैत्य, स्थीर आजु, मुल गुरुजु, गुरुजुंनपां झ्व: लाक च्वंपुं बज्राचार्यपुं बुद्धाचार्य व शाक्य परिवारया दुज: पिन्ता सम्यक दान बिइगु परम्परा द: ।

सम्यक महादान पर्वसं दानबिइगु वस्तुत बुलिवाला खय् गोमायँ, बालामायँ, ह्याउँमायँ, गोमू क:सु, तुइगुमुस्या, मस्यांचा, जरिंग्व: कोलँ व भूमि ख: । सागसब्जी तरकारीखय् इकंचा, मिच, म्हूकं, चिम्हुकं, बाकंचा सकिमुग:, स्वांचा, कलांचा, आम्ली, क:छँ, क:च, सिमल व पाछेचा ख: । चाकुगु मिठाइखय् लड्डू, पुरी, चाकु, पञ्चपक्वान, चतामारी, मायँ व नपां देलचा, बेल, सतबेल, आम्ब, चय्पि, खयपी व तु ख: ।

ख्वपया लाय्कु नपांया लोकंह्वागु नां ज:गथु चतुर्व्रम्ह महाविहारया सङ्घया दुज: जयरत्न बज्राचार्य नेपाल सम्वत ७८७ सं थम्हा मरुम्हा ब्वा जयदेव बज्राचार्यया नामय दीपङ्कर बुद्धपुं नपां थी थी विहारया संघया दुज: पिन्ता ब्वङ: सम्यक भोजन दान याकगु इतिहास द:गु खाँ पिब्वगु विज्ञप्तिसं न्हि थाङ: त:गु द: ।

(स्रोत: मजदुर न्हिपौ पाखं)

त: भ्वखाचां याइगु बिपदलियाया ल्हवनय्-कानय्या अन्तरराष्ट्रिय सम्मेलन

माघ ५ गते

नेपाल मजदुर किसान पार्टीया नायो भाजु नपां वरिष्ठ राजनीतिज्ञ नारायण मान बिजुक्छें (रोहित) जुया मू पाहाँलय ख्वप नगरपालिका पाखं चाय्क: त: गु ख्वप इन्जिनियरिङ कलेज व ख्वप कलेज अफ इन्जिनियरिङया मंक: ग्वसालय जूगु नेन्हूया 'भूकम्प विज्ञान व विपदलिपाया ल्हवनय्- कानय व दानय्गु विषयया प्यकगु अन्तरराष्ट्रिय सम्मेलन सोमवार न्ह्याकगु जुल ।

उगु ज्या झ्व: या मू पाहाँ नायो भाजु विजुक्छें जुं कलेज व विश्वविद्यालययया ग्वसालय जुइगु शोध, अनुसन्धान, सम्मेलन विश्वविद्यालय सं मदिक्क न्ह्याक: च्वनयम:गु ज्या झ्व: जुयम: धायो दिसे देश व विदेशया स्वापु द:पुं विशेषज्ञ तय्गु अनुभव व अनुसन्धानया छलफल, विचार विमर्श न्हूँ न्हूँगु समस्यात ज्यंकय्गु लाँपु चालिगु खाँ काङ: दिल ।

वयकलं विज्ञपिनिगु अध्ययन, अनुसन्धान व छलफलं विपद जुय धुक: या ल्हवनय-कानयया खायँ देश विदेशया अनुभव व अनुसन्धानं वैगु ल्हवनय- कानय ज्या परन्तु तेकय जुइगु थुकिं अपलं जूगु धन- जनया क्षति व जनताया मनय जुयो च्वंगु ग्याचिकु पह: व दु:ख म्हवँ यायां यंकिगु स्वपुंकुंनं मानवीय भावनाता घ्वासा बिइगु खाँ काङ: दिल ।

छगू छगू देया प्राचीन स्मारक व भवनत दानिगु प्रविधिया अध्ययनं न्हुँगु युगया सेवा जुइगु ज्या पायछि जुइगु खाँ व्याकसे वयकलं प्राचीनता व नवीनता (पुलांगु व न्हूँगु) हे न्हूँगु निर्माण काथं नि:स्वानिगु सम्भावना दैगु खाँ काङ: दिल ।

नायो भाजु विजुक्छें जुं नेप: देया खाँय झीगु थ:गु हे मौलिक प्रविधिया दुग्यंक: थुइक: वानयम:गु खाँ ब्याकसे उकिता च्वयो (दस्तावेजीकरण) तय्गु लिपा लाकय मज्यूगु, थुकिया लागिं स्वंगू तह्या सरकार व विश्वविद्यालय मिलय जुयो मदिक्क हज्याइगु जुयम: धायोदिल ।

भ्वखा गुब्ले ब्वई झीसं घाय मफैगुलिं भ्वखा ब्वयधुंक: विपदय लाङ: च्वंपुं पीडितपिन्ता मथां हे गथे थासय लाकय्गु धाय्गु खायँ अध्ययन अलय छलफल याय्म: धायोदिसे वयकलं न्हूँ न्हूँगु बस्तीत दय्के धुंक: खुल्ला क्षेत्र दय्केगुलि दुग्यंक: बिच: याय्म: मखुसा लिपा देशं त: त: ह्रांगु दु:ख फयमाली धायो दिल ।

नेप: दे भ्वखा ब्वइगु अपलं सम्भावना द:गु थासय् त: भ्वखाचां अपलं स्यंकय् मफैगु उपाय्या खाँ छलफलं निपं (निचोड) पिकाय फ:सा सम्मेलनया त:ह्रांगु उपलब्धी जूगु खानय् दै धायोदिसे वयकल न्हूँ न्हूँगु निर्माण व प्रविधि न्हूँ न्हूँगु राहत व म्हवचाजक क्षति जुइगु आशा याय् फैगु बिच: प्वंक: दिल ।

ज्या झ्व: या सभाया नायो कलेज व्यवस्थापन समितिया नायो नपां ख्वप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं भ्वखा ब्वइगु अपलं सम्भावना द:गु नेप: देशय भ्वखाब्वय धुंक: स्यं ल्हवं व दानय्गुया निंतिं नीतिनिर्माण याय्ता थ्व सम्मेलनं महत्वं ज:गु योगदान याइगु आशा प्वंक: दिल ।

नेपालय २०७२ सालय ब्व:गु त:भ्वखाचां विश्व सम्पदा लागा दुनयया ख्वपया लाय्कु, त:माह्रीया ङातापोल्हँ, बत्सला देग:, पशुपति (यक्षश्वर) देग:, सिलु (फसि) देग: नपां अपलं देग: सम्पदात थुङ: स्यंक: ब्यूगु खाँ ब्याकसे वयकलं ख्वप नगरपालिकां थ:गु हे स्रोत, साधन व जनशक्ति छ्यल सम्पदा ल्हवनय-कानयया ज्या हछ्याय्गु निपंयासे ज्या न्ह्याकागु खाँ कुल दिसे भ्वखा ब्वय धुंक: नेपाल सरकार व जर्मन सरकारया दथ्वी ख्वपया सम्पदात ल्हवनय-कानय याय्ता १ करोड युरो (१ अर्ब २० करोड तका दां) अनुदान, ग्वाहाली याय्गु सम्झौता जूगुलि ख्वपया न्ह्यलुवापुं व जनप्रतिनिधिपिनिगु दथ्वी अपलं छलफल याङ: विदेशीतय्गु ग्वाहाली मक-सें हे ख्वपया सम्पदात ल्हवनय-कानय याय्गु नीति कायागु खाँ काङ दिल ।

त: भ्वखाचां यागु अपलं धन-जनया क्षति, चिन्ता व दु:खया उगु ई याता प्राचीन नगरया गथे ख: अथे हे च्वंक: मौलिकता ल्यंक: तयकाथंया अवसरकाथं जुगु खाँ व्याकसे वयकलं सम्पदा ल्यंक म्वाक:, भिंक: त:गु सहरया म्हासिइका पिब्बयो धस्वाय फ:गु उकिया लिच्व: ख: धायोदिल । ख्वप नगरपालिकां थ:गु पह:

मौलिकता ल्यंक म्वाक: तय्ता स्थानीय जनताया ग्वाहालीखय २०७२ सालया त:भ्वखाचां स्यंक:थुड: ब्यूगु व मेमेगु नपां याड: मुंक्कं १७१ गू सम्पदात ल्ह्वनय् कानय् व दानय् धुंगु खाँ कुल दिसे वयकलं निजी छँत नं छुं प्राविधिक समस्या द:गु बाहेकं अपलं छँ दानय् धुंगु खाँ ब्याक दिल ।

वागमती सभाया दुज: सुरेन्द्र राज गोसाई जुं सम्मेलन त:जिक हानय फयम: धायोदिसे सम्मेलन त: भ्वखाचां अपलं धन-जनया क्षति जूगु नपां नेप: देता आर्थिक रुपं लिघ्वाड: छ्वगु खाँ नपां थजगु सम्मेलनं लिपा जुइगु विपद म्ह्वचा याय्ता ग्वाहाली जुइगु विश्वास प्वंक: दिल ।

कलेज व्यवस्थापन समितिया न्वकुनपां ख्वप नगरपालिकाया उप- प्रमुख रजनी जोशीं ख्वप नरपालिकापाखं चाय्क:त:गु कलेजय न्हूँ न्हूँगु बिषयलय अध्ययन अनुसन्धानय् ब: याड: वगु नपां 'सच्छिदा लिपाया ख्वप दे' थौं या ख्वप दे दयकेगु लाँपु जुयो च्वंगु खाँ काड: दिल ।

उगु ज्या झ्व: सं त्रिभुवन विश्वविद्यालय इन्जिनियरिङ संकायया डीन, प्रा. डा. सुशील बहादुर बज्राचार्य जुं सम्मेलनया विषय ख्वप देता जक मखुसें दे डांकया लागिं नं उलि हे बांलागु व मदयक मगागु विषय ख: धायोदिल ।

ज्या झ्व: सं ख्वप इन्जिनियरिङ कलेजया प्राचार्य सुजन माकं सम्मेलन याय्म:गु व सम्मेलनया खाँ काड: दिलसा ई. प्रमिला शिल्पकारं सम्मेलान याय म:गु छाय धाय्गु खाँ काड: दिल ।

भूकम्प विज्ञान व विपद लिपाया पुन:निर्माणया अन्तरराष्ट्रिय सम्मेलन क्वचाल

माघ ६ गाते

ख्वप इन्जिनियरिङ कलेज व ख्वप कलेज अफ इन्जिनियरिङया मंक: ग्वसालय जुगु 'भूकम्प विज्ञान र विपद् पछिको पुन: निर्माण' या विषयलय नेन्हूया प्यकगु अन्तरराष्ट्रिय सम्मेलन क्वचगु ज्या झ्व: सं ख्वप नगरपालिकाया प्रमुख नपां नेगूंतुं कलेजया सञ्चालक समितिया नायोभाजु सुनिल प्रजापतिं सम्मेलन त:लाक हानय्ता ग्वाहाली याड: सकलें स्वदेश व विदेशं भ्र:पुं सकलें प्राध्यापक, व्वतिकायो द्यूपुं पासापिन्ता कलेज सञ्चालक समितिपाखं अपलं लस हांसे सुभाय देछायो दिल ।

वयकलं 'नाचगानया राजधानी, म्वाड:च्वंगु संग्रहालय व सांस्कृतिक नगर' काथं हलिमय म्हासिइका पिब्वयो वयो च्वंगु ख्वप नगरपालिका देया दकलय चिच्याक्वगु नगरपालिका मध्ये ख: । ब्या या ल्याखं चिच्याक्वसां मूर्त व अमूर्त सम्पदाखय् तस्कं त: मिगु अलय सांस्कृतिक, ऐतिहासिक पुरातात्विक काथं देया तस्कं महत्वं ज:गु नगर ख: । विश्वसम्पदाया धल: खय नां जायो च्वंगु ख्वपया लाय्कु, त:माह्री अलय ड्यड्रापा झ्यो दरवार, ड्रातापोल्हँ, लुँध्वाका थानाया हलिमय नां ज:गु सम्पदात ख: ।

ख्वप नगरपालिकां थानाया मूर्त अमूर्त सम्पदात छगू छगू यायां ल्यंक:, म्वाक:, भिंक ख्वप देता पर्यटकपुं छक मवसें मगागु गन्तव्यस्थल काथं हज्याक ह:गु द: । शिशु स्याहार केन्द्र निसें उच्चशिक्षा तक बियो वयो च्वंगु ख्वप नगरपालिका नेप: या छगू जक पालिका ख: । वडा-वडाय् शिशु स्याहारनिसें नेगू इन्जिनियरिङ कलेज नपां न्हयगू उच्चशिक्षा बिइगु शैक्षिक संस्थात द: । नगरपालिकाया स्वामित्वखय् चायक: त:गु उगु शैक्षिक संस्थाखय् न्हयद्व स्वयो अप: ब्वनामिपुं थी थी विषयलय ब्वङ: च्वंगू द: ।

विश्वविद्यालयत अनुसन्धानय केन्द्रीत जुयम:गु खाँ ब्याकसे वयकलं झीगु कलेजतयसं ज्ञानया लागा त: व्याक यंकय्गु कुत: याङ: च्वंगु द: । अनुसन्धानंजक व ज्या याय् फैगु जिमिगु विश्वास ख: । जिमिगु कलेजत मुंक: ख्वप विश्वविद्यालय चाय्केगु कुत: याङ: च्वङागु द:' धायो दिल ।

वागमती प्रदेश सभाया दुज: सृजना सैंजुं मिसामस्त शैक्षिक रूपं हज्याथें सामाजिक रूप नं हज्याय म: धायो दिसे स्वंगू तहया सरकारत नपां मंक: ज्या याङ: सम्पदा ल्हवनय् कानय् याय् म: । ख्वप देता स्वय हायँपुगु तस्कं बांलागु व पर्यटकपुं छक मवसें मगागु गन्तब्यस्थल काथं हज्याय फ:गुलि ख्वप नगरपालिकाया त: ह्रांगु लाहा द: धायो दिल ।

ख्वप नगरपालिकाया उप प्रमुख रजनी जोशी सांस्कृतिक सहर ख्वप देशय् 'भूकम्प विज्ञान व विपद लिपाया पुन: निर्माण' या खायँ जूगु अन्तरराष्ट्रिय सम्मेलनया त:ह्रांगु मू द:गु खाँ काङ: दिल । सम्मेलनया मू वक्ता प्रा. डा. राजेश ढकालं भूकम्प पाखं जुइगु मानवीय व भौतिक क्षति म्हवचा याय्ता सम्मेलनं बांलागु ज्या याइगु विश्वास प्वंक: दिल । ज्या झ्व: सं ख्वप कलेज अफ इन्जिनियरिङया प्राचार्य ई. सुनिल दुवाल व ग्वसाखलया पाखं डा. मन्जिप शाक्यं नं न्वचु तयो द्यूगु ख: ।

मासिक बैठक

छँ छँ नर्सिङ सेवा व विद्यालय नर्सया लच्छिया छक च्वनिगु बैठक क्वचाल ।

ट्राफिक सप्ताह

समुदाय-प्रहरी साझेदारी हाम्रो प्रहरी ज्या झ्व: व ट्राफिक सप्ताह

समाजवादी देशय् शिशु स्याहार केन्द्र 'मचातय्गु दरवार' काथं न्ह्याकिगु

माघ ८ गते

नगरपालिकापाखं चाय्क त:गु खुगू शिशु स्याहार व बालविकास केन्द्रया अभिभावकपिनिगु मुंज्या बिहिबार ख्वप नगरपालिकाया सभाकक्षसं जूथाय् ख्वप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं मचाखाचात कन्हेया भविष्य जूगुलिं कन्हेया व्यवस्थित समाज दयकेगु कथहं काथं नगरपालिकां व्यवस्थित रुपं शिशु स्याहार केन्द्रत चाय्क: वगु खाँ काङ: दिल ।

समाजवादी देशय् शिशु स्याहार केन्द्रत 'मचातय्गु दरवार' काथं न्ह्याकिगुलिं भ्रीसंनं भ्रीपुं मचातय्ता शारीरिक व मानसिक विकासय च्वज:गु शिक्षा बियो वयागु खाँ काङ: दिसे वयकलं शिशु स्याहार केन्द्रया शिक्षिकापुं व आया दिदीपिन्ता तालिम ब्यू ब्यूं वयागु खाँ ब्याकसे वडा नं. १० य् न्हूँगू शिशु स्याहार केन्द चाय्केता कुत: याङ: च्वङागु खाँ ब्याक: दिल ।

मिसातय्गु ज्यात अपलं छ्यायकेया निंतिं नं शिशु स्याहार केन्द्रं म:गु ग्वाहाली याङ: च्वंगु खाँ ब्याकसे वयकलं मिसातय्ता ज्या बियता नं शिशु स्याहार केन्द्र छगू बांलागु लिधंसा ख: धायो दिल ।

उप प्रमुख रजनी जोशीं ख्वप नगरपालिकां शिशु स्याहार केन्द्रतय्ता बांलाक न्ह्याकय्गु नीति ज्वङ: हज्याङ: च्वंगु खाँ ब्याकसे अभिभावकपिसं ब्यूगु सुझावत अज ल्हाङ: भिंक: शिशु स्याहार केन्द्र हज्याक: च्वङागु खाँ नपां शिशु स्याहार केन्द्र तय्सं मचातय्ता बांलागु संस्कार बिइगु नपां मचातय्गु फुक्क काथं विकास याकय्ता नं ब: याङ: वगु खाँ काङ: दिल ।

कार्यपालिकाया दुज: रोशन मैयाँ सुवालं मचातय्गु मनोविज्ञान व पोषण नपांया खाँत अभिभावकपिन्ता कानय्गु तातुङ: ख्वप नगरपालिकां अभिभावकपुं मुंक:गू खाँ नपां ख्वप नगरपालिकां २०५६ साल निसें शिशु स्याहार केन्द्र चाय्क: वगु खाँ ब्याक: दिल ।

बाल मनोविज्ञ पिताम्बर आचार्य व पोषणविद सृजना बासुकलां मचातय्गु मानसिक स्वास्थ्य व मचातय्ता नकय्गु पोषणया नसाया खाँ काङ: दिल । ख्वप नगरपालिका वडा नं. १ शिशु स्याहारया इन्चार्ज नजरमाया बाटीं शिशु स्याहार केन्द्रया दाच्छितक जूगु ज्यात काङ: दिल ।

शिशुस्याहार व बालविकास केन्द्रया शाखा प्रमुख दीपेन्द्र प्रजापतिं २०५६ साल निसें चायक: वगु थुगु केन्द्रय् २०८१ साल तक खय ५ हजार ३७७ म्हा मचात दुतिनय धुंगु व अ: दुधपातिया शिशु स्याहार केन्द्रय् ४९ म्हा, मङ्गलतीर्थया शिशु स्याहार केन्द्रय् ३२ म्हा, गोमारीया शिशु स्याहार केन्द्रय ४४ म्हा, खँचाया शिशु स्याहार केन्द्रय ४४ म्हा, लिबाली नं ४४ म्हा व भोलाछँया शिशु स्याहारय् ४२ म्हा याङ: मुक्कं २२५ म्हा मचात द:गु खाँ ब्याक: दिल ।

क्वचाल

ख्वप नगरपालिकाया पाखं चायक:त:गु ख्वप वहुप्राविधिक अध्ययन संस्थान या नीन्यकगु दँ मुंज्या क्वचाल ।

ख्वप नगर प्रमुख प्रजापति थी थी पालिकाय्

ख्वप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं पर्सा-४ पटेर्वा सुगौली आभारभूत अस्पतालय् आइतबार झायो स्वयोदिसे वयकलं ख्वप नगरपालिकां स्वास्थ्य, शिक्षा व सम्पदा ल्यंक: म्वाक: व भिंक: तय्गु ज्या हदाय तयो ज्या याङ: वगु पीदा हाँ ल्यूनय लाङ: च्वंगु ख्वप नगरपालिका अ: शिक्षाया मू थाय्, पर्यटकीय गन्तब्य व सरसफाइया नमूना नगर काथं हज्याङ: च्वंगु नपां नगरपालिकां न्हयगू कलेजत चाय्क देशां देछिया न्हयद्वस्वयो अप: ब्वनामिपिन्ता ब्वंक: वगु, ख्वप अस्पताल १०० गू शैय्याया चाय्क: न्हिं च्यास स्वयो अप: बिरामीपिन्ता स्वास्थ्य सेवा बियो वगु खाँ ब्याक दिल ।

ख्वप नगरपालिकां विदेशी तय्के ग्वाहाली काय्गु स्वयो थगु हे तुतिखय् दानय्गु कुत: याङ: वगु नपां ख्वपया नागरिकपिन्ता नि:शुल्क अक्सिजन व हि बियो वगु खाँ नं काङ: दिल ।

ज्या झ्व:सं पटेर्वा सुगौली अस्पतालया मेडिकल सुपरिटेण्डेन्ट डा. कविकान्त चौधरीं १५ गू बेडया अस्पताल चाय्क: थी थी सेवा बियो वयागु खाँ काङ: दिल ।

अथेहे ख्वप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जु पर्सा जिल्लाया जीराभवानी गाउँपालिका १ नं वडाध्यक्ष रामशरण खवासपुं नपांया वडाबासीपिसं वडा कार्यालय परिसरय् लसकुस याङ: दिल ।

नपाल: झाल

माघ १३ गते

ख्वप नगरपालिकाया कार्यवाहक प्रमुख रजनी जोशी जु नपां सिन्धुली फिक्कल गाउँपालिकाया अध्यक्ष पार्वती सुनुवार ख्वप नगरपालिकाय् झायो नपालाङ: दिल । नपालाय्गु झ्वलय् वयकपिनि दथ्वी सांस्कृतिक अनुभव कालबिल याङ: दिल ।

इन्द्रयणी द्योछँ

२०७२ सालया त:भ्वखाचां थुङ: स्यंक: ब्यूगु ख्वप नगरपालिका वडा नं. २ खौमाय् च्वंगु इन्द्रयणीया द्योछँ ख्वप नगरपालिकापाखं दानय् धुंकगु जुल ।

स्थानीय उपभोक्ता समिति नि:स्वाङ: न्हयाकगु उगु ज्या झ्व:सं स्थानीय श्रमदानं अपलं जुगु ख: ।

ख्वप नगरपालिकां सम्पदा ल्हवनय् कानय व दानय्गु ज्या झ्व:स्थानीय उपभोक्ता समिति पाखं याङ:वसेंली थ:गु धाय्गु भावना ब्वलांक: दांक:, भिंक:, बल्लाक दयक: वयो च्वंगु ख्वप मोडेलया छगू नमूना थुगु द्यो छँ नं ख: ।

ख्वपय राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड जुल

माघ २ गते

ख्वप नगरपालिकाया ग्वसालय जूगु ख्वप नगरया ब्वनयकुथि ब्यागु राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्ड या धिं धिं बल्ला उलेज्या याङ: दिसे ख्वप नगपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं कासाता मानव जीवनया अभिन्न अङ्ग काथं हछ्याय्ता इलय व्यलय कासाया धिं धिं बल्लाया ग्वस: ग्वयो वयागु नपां मेथाय्पुं स्वयो ख्वपया कासात अनुशासित जु धायोदिल ।

कासा अनुशासित व मित्रता अप्वयकेता म्हितयम:धायोदिसे वयकलं कासाखय् त्या बु जुइगु हे ख: अलय बुगुलिं सयकेगु भावना ब्वलांकय् म: नपां थ:कय द:गु क्षमता इलय हे पिब्वय मफूसा हज्यायता थाकुइगुलिं कासा खय् ई या व्यववस्थापनं महत्व काइगु खाँ ब्याक: कासा नपां थ:गु शिक्षा नं उलिहे बांलाक हछ्याय् म:नपां कासा त्याकय्ता स्वयो सयकेता म्हितय म: धायो दिल ।

ज्या झ्व:सं ख्वप नगरपालिकाया उपप्रमुख रजनी जोशीं कासां शारीरिक व मानसिकरुपं स्वस्थ याइगुलिं छम्हा छम्हा नागरिकपुं कासाखय ब्वतिकायम:धायो दिल ।

ख्वप नगरपालिका वडा नं. १ या वडाध्यक्ष श्यामकृष्ण खत्रीं माघ २ गते निसें ४ गतेतक न्हयाकिगु राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड धिं धिं बल्ला शहीद स्मृति कासा ख्यलय भलिबल, लिबाली कभर्डहलय कबड्डी, भाज्या पुखुया सिथय एथ्लेटिक्स, लिबाली कभर्डहलय तेक्वान्डो, देकोचा कभर्ड हलय कराँते व लिबाली कभर्ड हलय उसुया धिं धिं बल्ला जुइगु खाँ काङ: दिल ।

उगु ज्या झ्व:सं भक्तपुर जिल्ला खेलकुद विकास समितिया नायो भाजु राजु थापा, कार्यपालिकाया दुज: सुनिता अवाल व रञ्जनात्वातींनं न्वचु तयो द्यूगु ख: ।

प्रमुख प्रजापतिजुं प्रशिक्षक राधेश्याम कवांता कासाया हलंज्वलं ल:ल्हाङ: ज्या झ्व:उलेज्या याङ: द्यूगु ख: ।

राष्ट्रपति रनिङसिल्ड धिं धिं बल्ला कासाया लूत

कबड्डी

तेकान्डो

भलिबल

कराँते

एथ्लेटिक्स

स्थापना दिवस क्वचाल

ख्वप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापतिया मू पाहाँलय् सिद्धि गणेश बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि. या ३२ कगू नि:स्वाना दिं क्वचाल ।

ख्वप नगरपालिका

नगर कार्यपालिकाया कार्यालय

ब्यासी, ख्वप

ख्वप नगरपालिकां अडियो नोटिस सेवा हचिकगुलिं नगरपालिकायागु सूचं व ज्या झ्व: क्वय् च्वयत:गु नम्बरखय् डायल यङ न्यने फैगु खाँ फुक्कंसिता ब्याक च्वङा ।

Audio Notice Number:
१६१८०१६६१००९६

छैं छैं नर्सिङ सेवा व ब्वनय्कुथिया नर्सपिनिगु मुंज्या

ब:छिया छक याङ: च्वंगु सुचुकुचु ज्याझ्व:

(२०८३ माघ १ गते)

ख्वप बहु प्राविधिक अध्ययन संस्थानया २२ कगु दँ मुंज्या
(पुस ३० गते)

ख्वप इन्जिनियरिङ कलेजय नेन्हूया 'भूकम्प विज्ञान व विपदलिपाया पून:निर्माण' या अन्तरराष्ट्रिय सम्मेलन माघ ६ गते